

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Інститут _____ Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра _____ економіки і права

«До захисту в ЕК»

«До захисту допущено»

Директор інституту

Завідувач кафедри

_____ Олег ШЕРЕМЕТ
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____ Анатолій ЗАЙЧКОВСЬКИЙ
(підпис) (прізвище та ініціали)

« ___ » _____ 2023 р.

« ___ » _____ 2023 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА**

зі спеціальності _____ 051 «Економіка»
(код та назва спеціальності)

освітньо-професійної програми _____ «Економіка підприємства»

на тему: _____ Формування та використання майнового потенціалу
_____ підприємства.

Виконав здобувач 5 курсу групи ЗЕП-5-6

Фуцур Михайло Іванович
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

(підпис)

Керівник Данкевич Андрій Євгенович
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

(підпис)

Рецензент _____ Михайленко О.В.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Я як здобувач Національного університету харчових технологій розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавав і не одержував недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело
Здобувач _____
(підпис)

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут Навчально-науковий інститут Економіки і управління
Кафедра Економіки і права
Освітній ступінь Бакалавр
Спеціальність 051 «Економіка»
(шифр і назва)
Освітньо-професійна програма «Економіка підприємства»
(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки і права
Анатолій ЗАЙЧКОВСЬКИЙ
«30» вересня 2022 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Фуцура Михайла Івановича

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи) Формування та використання майнового потенціалу підприємства.

керівник проекту (роботи) д.е.н., проф. Данкевич Андрій Євгенович
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «30» вересня 2022 року № 586-КС

2. Строк подання здобувачем проекту (роботи) 03.02.2023 р.

3. Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативні акти України, монографії, посібники, підручники, наукові статті відповідно до обраної теми, фінансова та статистична звітність за 2021-2021 роки ПрАТ «Карлсберг Україна», мережа Інтернет.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Розділ 1. Теоретичні засади дослідження формування та використання майнового потенціалу підприємства. 1.1. Сутнісна характеристика майнового потенціалу підприємства та його структура. 1.2. Особливості формування майнового потенціалу підприємства. 1.3. Методичні підходи оцінювання стану і ефективності використання майнового потенціалу підприємства. Розділ 2. Аналіз господарської діяльності та оцінка ефективності формування і використання майнового потенціалу прат «Карлсберг Україна». 2.1. Загальна характеристика функціонування підприємства. 2.2. Основні показники діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна» за 2019-2021 р. 2.3 Аналіз фінансових результатів і поточних витрат ПрАТ «Карлсберг Україна». 2.4. Аналіз формування та ефективності використання активів підприємства. 2.5. Оцінка ефективності формування та використання майнового потенціалу підприємства. Розділ 3. Шляхи та напрями удосконалення формування та використання майнового потенціалу ПрАТ «Карлсберг Україна». 3.1. Напрями удосконалення формування та використання майнового потенціалу підприємства.

3.2. Економічне обґрунтування доцільності та ефективності проекту удосконалення використання майнового потенціалу підприємства. 3.3. Оцінка впливу запропонованого заходу на підвищення ефективності використання майнового потенціалу підприємства. Висновки.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) рисуноків: схем, діаграми, графіків, презентаційний матеріал: слайдів

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 30 вересня 2022 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Прим
1	Розроблення та затвердження плану роботи керівником	10.10.2022 р.	виконано
2	Написання розділу 1	15.11.2022 р.	виконано
3	Робота над розділом 2	20.12.2022 р.	виконано
4	Підготовка розділу 3	16.01.2023 р.	виконано
5	Остаточне оформлення роботи. Формування висновків і пропозицій, проекту доповіді, презентації. Погодження з керівником кваліфікаційної роботи	27.01.2023 р.	виконано
6	Попередній захист кваліфікаційної роботи	31.01.2023 р.	виконано
7	Проходження перевірки на антиплагіат	12.02.2023 р.	виконано
8	Подання завершеної роботи на розгляд завідувачу кафедри	02.02.2023 р.	виконано
9	Отримання зовнішньої рецензії, оформлення необхідних документів для захисту	06.02.2023 р.	виконано
10	Захист кваліфікаційної роботи	14.02.2023 р.	виконано

Здобувач

_____ (підпис)

Фуцур М.І.

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи)

_____ (підпис)

Данкевич А.Є.

_____ (прізвище та ініціал)

АНОТАЦІЯ

Фуцур М.І. Формування та використання майнового потенціалу підприємства.. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бвклавр зі спеціальності 051 «Економіка» освітньо-професійної програми «Економіка підприємства», Київ, НУХТ, 2023.

Складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

В першому розділі кваліфікаційної роботи досліджено сутнісну характеристику майнового потенціалу підприємства та його структуру, визначено особливості формування майнового потенціалу підприємства, охарактеризовано методичні підходи до оцінювання стану і ефективності використання майнового потенціалу підприємства.

Другий розділ роботи присвячений аналізу господарської діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна», проаналізовано витрати та фінансові результати, активи та ефективність використання майнового потенціалу ПрАТ «Карлсберг Україна».

У третьому розділі кваліфікаційної роботи запропоновано шляхи та напрями удосконалення використання майнового потенціалу підприємства та запропоновано заходи, спрямовані підвищення ефективності його використання за рахунок оновлення обладнання по запуску виробництва та реалізації мінеральної води власного виробництва.

Ключові слова: майновий потенціал підприємства, потенціал основних засобів, потенціал оборотних активів, потенціал нематеріальних активів, прибуток, витрати, рентабельність.

SUMMARY

Futsur M.I. Formation and use of the property potential of the enterprise.. - Manuscript.

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in specialty 051 "Economics" of the educational and professional program "Enterprise Economics", Kyiv, NUHT, 2023.

It consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of used sources and appendices.

In the first section of the qualification work, the essential characteristics of the property potential of the enterprise and its structure were investigated, the peculiarities of the formation of the property potential of the enterprise were determined, and methodical approaches to assessing the state and efficiency of the use of the property potential of the enterprise were characterized.

The second part of the work is devoted to the analysis of the economic activity of PJSC "Carlsberg Ukraine", the costs and financial results, assets and the efficiency of using the property potential of PJSC "Carlsberg Ukraine" are analyzed.

In the third section of the qualification work, ways and directions for improving the use of the property potential of the enterprise are proposed and measures aimed at increasing the efficiency of its use by updating the equipment for starting the production and sale of mineral water of own production are proposed.

Key words: the property potential of the enterprise, the potential of fixed assets, the potential of current assets, the potential of intangible assets, profit, expenses, profitability.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МАЙНОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Сутнісна характеристика майнового потенціалу підприємства та його структура	6
1.2. Особливості формування майнового потенціалу підприємства	14
1.3. Методичні підходи оцінювання стану і ефективності використання майнового потенціалу підприємства.....	20
Висновки до розділу 1.....	28
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ МАЙНОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРАТ «КАРЛСБЕРГ УКРАЇНА»	29
2.1. Загальна характеристика функціонування підприємства	29
2.2. Основні показники діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна» за 2019-2021 р.....	33
2.3. Аналіз фінансових результатів і поточних витрат ПрАТ «Карлсберг Україна»	39
2.4. Аналіз формування та ефективності використання активів підприємства.....	50
2.5. Оцінка ефективності формування та використання майнового потенціалу підприємства	64
Висновки до розділу 2.....	67
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МАЙНОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРАТ «КАРЛСБЕРГ УКРАЇНА»	70
3.1. Напрями удосконалення формування та використання майнового потенціалу підприємства	70
3.2. Економічне обґрунтування доцільності та ефективності проекту удосконалення використання майнового потенціалу підприємства	74
3.3. Оцінка впливу запропонованого заходу на підвищення ефективності використання майнового потенціалу підприємства	80
Висновки до розділу 3.....	82
ВИСНОВКИ	83
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	87
ДОДАТКИ.....	95

ВСТУП

Актуальність теми. Складний етап реформування економіки потребує посилення змін в механізмі формування та використання майнового потенціалу на вітчизняних підприємствах. Це дуже важливий процес, адже він поєднує в собі знання, ресурси, техніку та технології із ринком. Майновий потенціал підприємства, його структура та складові визначають основні показники виробничо-господарської діяльності підприємства, напрямок змін на довгостроковий період, забезпечують конкурентоспроможність підприємства в майбутньому.

Значення майнового потенціалу для українських підприємств постійно зростає у сучасних умовах. Правильна оцінка ефективності формування та використання майнового потенціалу є одним з найважливіших факторів для успішного управління діяльністю підприємства. Статистичні дані останніх років підтверджують той факт, що працюючи в економічно нестабільному середовищі, все більше підприємств зазнають спад виробництва й зниження виробничих потужностей, і якщо не починати активних заходів для його подолання, як з боку держави, так і з боку керівництва підприємств, несприятливі наслідки будуть мати місце в найближчому майбутньому. Саме тому, обрана нами тема потребує детального вивчення на сьогоднішній день та має значну актуальність для нашої країни. Ця тема обумовлена високим ступенем теоретичної та практичної значущості проблеми аналізу, оцінки, розвитку вдосконалення, і оптимального використання майнового потенціалу та його складових на підприємствах України, для динамічного розвитку економіки в сучасних умовах.

Дослідження останніх публікацій з теми дослідження. Дослідженню майнового потенціалу підприємства та його складових, методичним підходам до його вивчення та формування присвячені праці вітчизняних та зарубіжних науковців, а саме Білошкурського М. В., Рилєєва С. В., Лапіна Е. В., Заїнчковського А. А., Фаріон С. Я., Бачевського Б. Є., Ковальова В. В., Партин Г. О., А. С. Краєвської, Колеснікова А. П. та ін. Але сучасні

теоретико-методологічні та прикладні аспекти дослідження та удосконалення формування та використання майнового потенціалу підприємства все ще потребують подальшого розвитку.

Метою кваліфікаційної роботи: є розробка науково-обґрунтованих методичних і практичних рекомендацій, спрямованих на удосконалення формування та використання майнового потенціалу ПрАТ «Карлсберг Україна».

Відповідно до сформованої мети у кваліфікаційній роботі поставлено та вирішено наступні **завдання:**

- наведено сутнісну характеристику майнового потенціалу підприємства та його структуру;
- визначено особливості механізму формування майнового потенціалу підприємства;
- охарактеризовано методичні підходи до оцінювання стану і ефективності використання майнового потенціалу підприємства;
- проаналізовано основні показники діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна» за 2019-2021 р;
- проведено аналіз поточних витрат і фінансових результатів ПрАТ «Карлсберг Україна»;
- проаналізовано стан та ефективність використання майнового потенціалу;
- здійснено економічне обґрунтування доцільності та ефективності проекту удосконалення використання майнового потенціалу підприємства;
- оцінено вплив запропонованого заходу на підвищення ефективності використання майнового потенціалу підприємства.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є майновий потенціал ПрАТ «Карлсберг Україна».

Предметом кваліфікаційної роботи є сукупність теоретичних, методичних та практичних питань які виникають в процесі формування та використання майнового потенціалу на підприємстві.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої у кваліфікаційній роботі мети використовувались загальнонаукові та спеціальні методи наукового дослідження, а саме, системно-аналітичний для узагальнення теоретичних праць науковців, присвячених удосконаленню механізму формування та використання майнового потенціалу підприємства, статистико-економічний для аналізу динаміки показників та даних за досліджуваний період, аналіз для поелементного дослідження матеріалу, синтез для з'єднання отриманих даних в одне ціле та абстрактно-логічний для вирішення логічних та економічних питань і розроблення висновків.

Практичне значення. Результати дослідження, проведеного у кваліфікаційній роботі мають практичне значення для розвитку і вдосконалення діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна», удосконалення механізму формування та використання майнового потенціалу підприємства.

Інформаційна база дослідження сформована з наукових статей, тез, монографій, наукових праць вітчизняних та зарубіжних науковців, фінансової звітності підприємства ПрАТ «Карлсберг Україна» за період 2019-2021 рр.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається з 3-х розділів, вступу, основної частини, висновків, додатків та списку використаних джерел. Робота викладена на 94 сторінках комп'ютерного тексту, містить 33 таблиці, 5 рисунків. Список використаних джерел налічує 85 найменувань і викладений на 8 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МАЙНОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутнісна характеристика майнового потенціалу підприємства та його структура

Ринкове середовище, у якому на сьогодні функціонують суб'єкти господарювання різних форм власності, протягом останніх років істотно змінюється: постійно зростає ступінь його невизначеності, з'являються невраховані чинники ризику. Одним із невідкладних завдань керівництва підприємства стає формування й оцінювання поточних і перспективних можливостей підприємства, тобто його потенціалу.

У загальному розумінні, «потенціал» означає джерела, запаси, та засоби, що є в наявності на даний час, та які є доступними для використання та приведення в дію для розв'язання існуючих задач, виконання планів, досягнення певної цілі та мети, й реалізації можливостей у поточний час у певній сфері [16, с. 14].

Потенціал (від латинського *potentia* – потужність, можливість) – певна корисна властивість, що проявляється, коли об'єкт, потенціал якого є предметом досліджень (держава, галузь, підприємство, особа тощо), здійснює певну діяльність, спрямовану на досягнення встановлених цілей [3, с. 5].

Важливою складовою загального потенціалу підприємства є майновий потенціал, який характеризує можливості ефективно використовувати майно, що перебуває у користуванні підприємства, та при необхідності здійснювати його мобілізацію в процесі виробничо-господарської діяльності з метою забезпечення сталого функціонування та розвитку підприємства на ринку.

Наявність достатнього майнового потенціалу вкрай важлива для виготовлення необхідного обсягу продукції з визначеними характеристиками та якістю для досягнення певних цілей підприємства. Часто, майновий потенціал підприємства ототожнюють із виробничим або економічним

потенціалом, але це не дуже коректно. Майновий потенціал є лише однією зі складових, але зазвичай найважливішою та найвагомішою, у складі виробничого потенціалу, який в свою чергу є частиною економічного потенціалу підприємства.

Сосненко Л. С. трактує термін економічний потенціал, як «здатність підприємства до забезпечення свого довготермінового функціонування і досягнення стратегічних цілей на основі використання системи наявних ресурсів» [74, с.112]. Вона розробила багаторівневу структурну модель формування економічного потенціалу підприємства на базі поетапно-структурного підходу.

Економічний потенціал є інтегральною моделлю потенціалів, що може бути представлена у вигляді багаторівневої структурної моделі. Ефективне використання економічного потенціалу підприємства створює можливість одночасно і для раціонального використання всіх наявних ресурсів для досягнення високих кінцевих результатів діяльності, і для задоволення бажань і потреб споживачів у якісній продукції [74, с.115].

Для найбільш повного висвітлення сутності «майнового потенціалу» скористаємось даними таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Визначення поняття «майновий потенціал» у наукових джерелах

Наукове джерело	Визначення
1	2
Білошкурський М. В. [6, с.182]	Майновий потенціал підприємства можна визначити як сукупність ресурсів, контрольованих підприємством, що функціонують у матеріальній, нематеріальній, фінансовій формах, використовуючи їх, підприємство сподівається отримувати майбутні економічні вигоди у формі чистого доходу, доданої вартості та чистого прибутку
Волков А. І [20, с.17]	Майновий потенціал – сукупність мобілізованих та евентуальних виробничих активів, готових до випуску конкурентоспроможної продукції з використанням доступних технологій, які забезпечують створення доданої вартості

продовження таблиці 1.1

1	2
Гончаров В.Н.[21, с.53]	Майновий потенціал підприємства - це сукупність коштів підприємства, що знаходяться під його контролем.
Денисюк О. Г.[24, с.17]	Сутність майнового потенціалу підприємства – сукупність можливостей, запасів і цінностей, що можуть бути використані для створення у процесі господарювання доданої вартості й, відповідно, національного багатства
Добрикiна О. К.[28, с. 31]	Майновий потенціал характеризується величиною, складом і станом активів, якими володіє і розпоряджається комерційна організація для досягнення своєї мети
Кобелєв В.М. [41, с. 11]	Потенціал підприємства майновий – сукупність майна підприємства, що знаходиться під його контролем, та призначається для досягнення цілей, встановлених перед підприємством його власниками.
Лапін Е. В. [53, с. 172]	Майновий потенціал підприємства – кількісний і якісний склад матеріальних і нематеріальних ресурсів, що забезпечують отримання максимальної економічної вигоди при найбільш повному їхньому використанні за часом і продуктивністю.
Партин Г. О.[63, с. 297]	Майновий потенціал підприємства є цілісною системою, що охоплює сукупність підсистем та їхні взаємозв'язки, які утворюють нові характеристики та можливості
Петрович Й. М. [64, с. 37]	Майновий потенціал – це сукупність матеріальних ресурсів фірми, які можуть бути використані для реалізації цілей підприємництва.
Плікус І. Й. [65, с.98]	Майновий потенціал у бухгалтерській інтерпретації – це активи, вартість яких визначає вартість підприємства й тотожна обсягу пасивів. Забезпеченість майнового потенціалу власним капіталом визначає фінансову стійкість підприємства (фінансовий потенціал)
Рилєєв С. В.[67, с. 303]	Майновий потенціал характеризується розміром, складом та станом активів, якими володіє підприємство

продовження таблиці 1.1

1	2
Фаріон С. Я[78, с.151]	Майновий потенціал господарюючої системи – це сукупність ресурсів, які контролюються підприємством в результаті минулих подій, функціонують у матеріальній, нематеріальній, фінансовій формах та, використовуючи які, підприємство очікує отримати економічні вигоди у майбутньому та результатів господарської діяльності у формі чистого доходу, доданої вартості та чистого прибутку.

Джерело: розроблено автором на базі джерела [69, с 81].

Таким чином, **майновий потенціал підприємства** – це сукупність матеріальних ресурсів підприємства, якими володіє і розпоряджається підприємство, і які можуть бути застосовані для досягнення його цілей. Майновий потенціал характеризується величиною, складом і станом активів, у першу чергу, довгострокових [80, с. 43].

Майновий потенціал підприємства є поліструктурною системою взаємопов'язаних складових елементів, що виконують певні функції у процесі діяльності підприємства (забезпечення виробництва, надання послуг та досягнення інших цілей підприємства) та його розвитку.

Майновому потенціалу властиві всі риси, що притаманні будь-якій системі:

- альтернативність його елементів;
- взаємодія елементів майнового потенціалу;
- взаємозамінність його складових;
- гнучкість;
- інноваційна сприйнятливість;
- історичні умови та особливості формування й використання;
- моральне старіння та фізичне зношення;
- самовідтворення;
- складність;
- соціально–економічні наслідки використання;
- цілеспрямованість;
- цілісність.

Майновий потенціал підприємства забезпечує весь процес господарської діяльності на підприємстві. Відповідно до цього всі його складові елементи забезпечують відповідні стадії даного процесу.

Структура майнового потенціалу підприємства – це відносно усталений спосіб організації складових потенціалу, який розкриває його склад, елементну будову, спосіб створення, розвитку та формування. У відповідності до цього, поняття «структура майнового потенціалу» головним чином, характеризується саме такими рисами як стійкість, збалансованість, стабільність, пропорційність, гнучкість, тощо.

Для більш глибокого розуміння механізму створення та функціонування майнового потенціалу та його складових доцільно розглянути структуру майнового потенціалу підприємства, що показана на рис. 1.1.

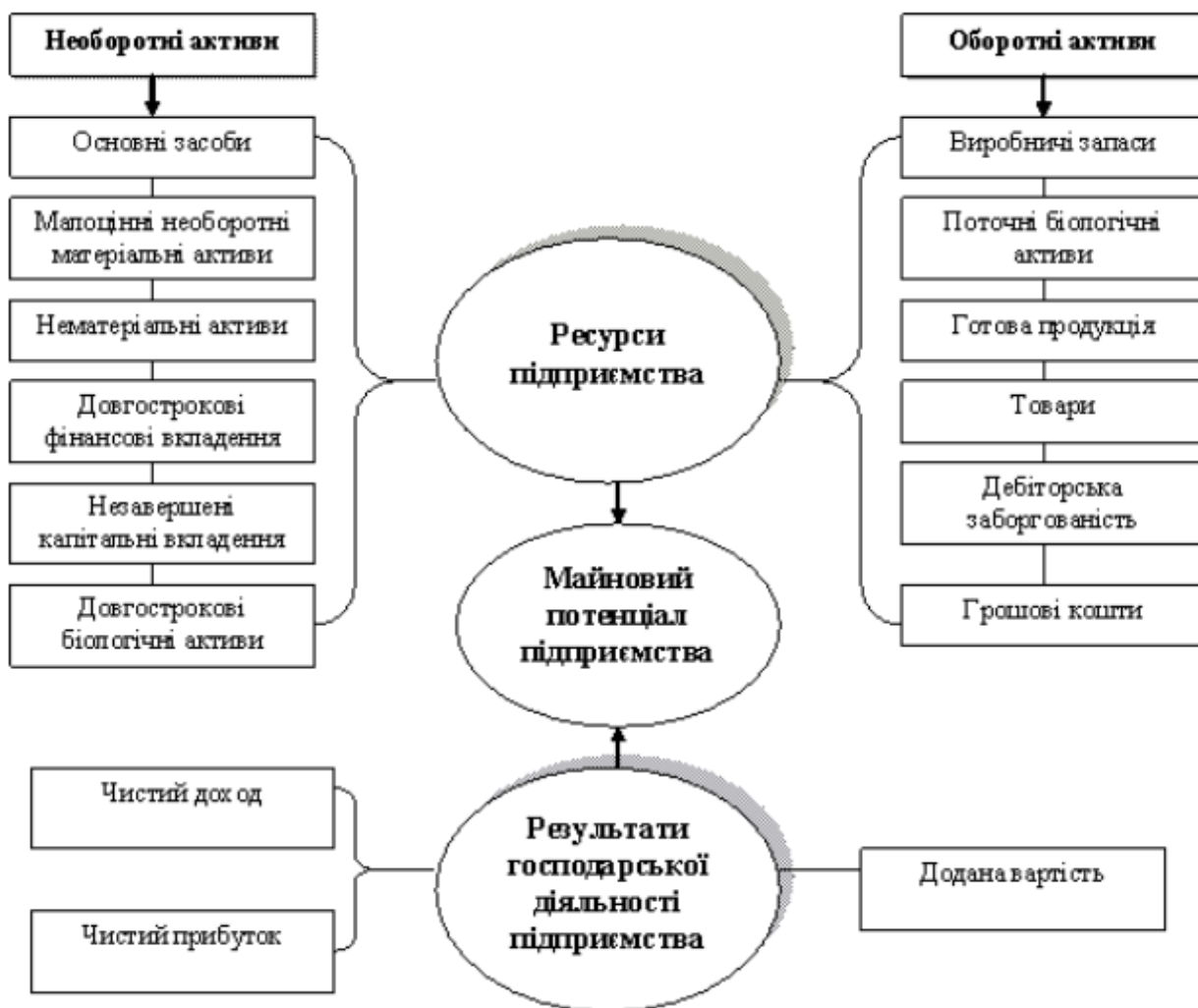

Рис. 1.1 Структура майнового потенціалу підприємства [25, с.168]

Джерело: [26, с.18].

Як бачимо з рисунка 1.1, структуру майнового потенціалу підприємства складають ресурси підприємства та результати його господарювання.

Ресурси підприємства складаються з оборотних та необоротних активів. Основні засоби та виробничі запаси створюють основу для виробництва продукції (товарів, робіт, послуг); готова продукція та товари – забезпечують процес відносин з покупцями; дебіторська заборгованість характеризує частину майнового потенціалу, яка залучена іншими суб'єктами господарювання, тобто на певний проміжок часу вилучена з процесу господарювання даного підприємства. Грошові кошти є узагальнюючим результативним активом, за допомогою якого суб'єкт господарювання може поповнити основні засоби та виробничі запаси.

Основними чинниками, що впливають на структуру основних засобів підприємства є: виробничі та матеріально-технічні особливості галузі господарювання підприємства; форми організації виробничого процесу; форми відтворення основних засобів; технічний рівень виробництва; місце розміщення підприємства. Всі основні засоби підприємства разом формують потенціал основних засобів – наявні та приховані можливості основних засобів, які формують техніко-технологічний базис виробничої потужності підприємства [46, с.63].

Вся сукупність оборотних активів підприємства, аналогічно, формує потенціал оборотних активів – тобто, частину виробничого капіталу підприємства у вигляді певної сукупності предметів праці (сировини, конструкційних матеріалів, палива, енергії та різних допоміжних матеріалів), які перебувають у виробничих запасах, незавершеному виробництві, напівфабрикатах власного виготовлення і витратах майбутніх періодів [32, с. 278].

Структура оборотних активів залежить від: видів продукції, які випускаються підприємством (матеріаломісткі, трудомісткі, унікальні); характеру виробництва (неперервне, дискретне, сезонне); тривалості технологічного циклу (від кількох годин до кількох років); територіального розміщення виробництва (стан, рівень освоєності та розвинутості території прямо впливають на обсяг

коштів, які потрібно закладати на витрати майбутніх періодів; віддаленість або наближеність відносно постачальників матеріальних ресурсів впливає на питому вагу виробничих запасів, у структурі оборотних активів, відповідно збільшуючи або зменшуючи її) [10, с. 178].

Всі наявні у підприємства нематеріальні активи формують потенціал нематеріальних активів – сукупність можливостей підприємства використовувати права на нові чи наявні продукти інтелектуальної праці в господарському процесі з метою реалізації корпоративних інтересів на засаді задоволення суспільних потреб [27, с.26].

Основними категоріями, які відображають результати господарювання підприємства є чистий дохід, додана вартість та чистий прибуток.

Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) визначається шляхом вирахування з доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) відповідних податків, зборів, знижок тощо.

Додана вартість створюється як ефект діяльності господарюючих суб'єктів, в свою чергу чистий прибуток розраховується власниками з використанням визначених державою нормативів. Реальний чистий прибуток підприємств можливо визначати лише після їх ліквідації шляхом порівняння одержаних і вкладених активів. З іншого боку, додана вартість – це інтегрований показник участі підприємств у формуванні рівня доходів працівників, соціального забезпечення населення, бюджету держави, їх готовності до поновлення запасів активів та розширеної діяльності (приросту активів за рахунок власного капіталу) [26, с. 18].

Елементами доданої вартості є нарахована амортизація, доходи персоналу, чистий прибуток, податки та обов'язкові платежі (витрати на соціальні гарантії). Кожен з елементів утвореної доданої вартості по різному та в різній мірі формує та накопичує майновий потенціал підприємства [26, с. 19].

Важливим елементом сформованої підприємством доданої вартості є чистий прибуток, який створюється на підприємстві в результаті здійснення господарської діяльності і є основою формування підприємством потенціалу. За рахунок використання чистого прибутку підприємства провадять

інвестиційну діяльність, яка є визначальною складовою при формуванні та накопиченні національного багатства на мікрорівні. Окрім того з чистого прибутку, який залишається у його розпорядженні виплачується дивіденди власникам підприємства, а також формується, при поточній збитковій діяльності, фонд споживання [13, с. 26].

Суттєве значення має не тільки обсяг елементів майнового потенціалу, але й те, яким чином використовуються окремі його складові потенціалу. Зі свого боку, це залежить від ступеню співвідношення, взаємодії між частинами майнового потенціалу, а також допустимих стратегій розвитку у вигляді окремих складових, які виражаються у продуктових, функціональних і ресурсних стратегіях, а також у стратегії всього підприємства в цілому.

Майновий потенціал виявляється у наявності достатньої кількості матеріальних та нематеріальних ресурсів підприємства для забезпечення його здатності до випуску визначеного обсягу продукції певної структури та якості, або, у глобальнішому вираженні, одержанні необхідних результатів роботи підприємства.

Виробництво продукції, що постійно має збут – одна з головних характеристик процвітаючих підприємств за ринкової економіки. Проте, попит має тенденції до неперервної зміни, тому виникає потреба у оновленні асортименту продукції, і відповідно, у тій чи іншій мірі, й потенціалу підприємства. Будь-яке підприємство зацікавлене своєчасно реагувати на зміну у потребах споживачів з мінімальними витратами часу та ресурсів. Саме тому на початку цільовий аналіз майнового потенціалу проводиться відносно тих змін, що потрібно внести до нього для виготовлення конкретних видів продукції.

Отже, майновий потенціал підприємства характеризує можливості ефективно використовувати майно, що перебуває в користуванні підприємства, та, за потреби, здійснювати його мобілізацію у процесі виробничо-господарської діяльності з метою забезпечення сталого функціонування й розвитку підприємства на ринку.

1.2. Особливості формування майнового потенціалу підприємства

Формування потенціалу підприємства – це процес створення або виявлення спектру можливостей підприємства, побудови його певної організаційної форми та структури для ефективного відтворення та подальшого стабільного розвитку [56,с. 32].

Процес формування потенціалу підприємства є одною з найважливіших частин його економічної стратегії, він передбачає створення й організацію системи ресурсів у такий вид, щоб кінцевий результат взаємодії між ними став фактором успіху в досягненні оперативних, тактичних та стратегічних цілей діяльності підприємства.

Під час створення потенціалу підприємства необхідно враховувати такі основні фактори [14, с.37]:

- потенціал підприємства – це складна система характеристик складових підприємства, у якій всі елементи є певною мірою альтернативними, тобто можуть тією чи іншою мірою замінювати одну складову іншою;

- потенціал підприємства не можливо формувати методом звичайного механічного додавання елементів, адже він є динамічним угрупованням;

- під час створення потенціалу підприємства діє закон синергії його елементів;

- потенціал підприємства, коли він знаходиться у вищих формах його виявлення, з появою нових складових елементів може самостійно трансформуватися;

- всі складові потенціалу підприємства повинні діяти разом та одночасно, адже, відповідно, до закономірності розвитку можливостей підприємства, потенціал підприємства не може бути розкритий роботою лише окремих його елементів. Повністю він розкривається тільки у поєднанні всіх елементів, яке вимагає збалансованого досягнення оптимального співвідношення між ними;

– усі складові потенціалу є пов'язаними із розвитком та діяльністю підприємства, відповідно, з одного боку, вони чутливі до досягнень науково-технічного прогресу, а з іншого – вони підлягають техніко-економічному та фізичному старінню.

– складові потенціалу підприємства мають відповідати характеристикам виробленої продукції, товарам та послугам.

У відповідності до того, що формування потенціалу підприємства є складним динамічним процесом, який орієнтований на забезпечення високої якості реалізації та максимальну взаємодію із зовнішнім середовищем, необхідно визначити, які конкретно фактори обумовлюють розвиток його елементів та впливають на рівень їх збалансованості та ефективності використання.

Оптимальний процес формування майнового потенціалу є вкрай важливим для ефективного функціонування підприємства. Результатами його роботи є покращення технологічного оснащення виробничого процесу, збільшення обсягів виробництва та асортименту продукції, зростання продуктивності праці персоналу, формування інвестиційно-інноваційних грошових потоків, і, як наслідок всього цього, збільшення прибутку підприємства [72, с. 86].

Майнові об'єкти підприємства під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів постійно знаходяться в динаміці й розвитку, у результаті чого може здійснюватись нарощення майнового потенціалу.

Ефективне формування та використання майнового потенціалу потребує налагодженої системи управління ним. Систему управління майновим потенціалом можливо представити як сукупність визначених принципів, підходів, методів щодо формування та використання даного потенціалу, а також пріоритетних напрямів його розвитку. Основними принципами, на яких ґрунтується система управління майновим потенціалом підприємства є: обґрунтованість, системність, оптимальність, комплексність, адаптивність та інші.

Обґрунтованість забезпечує формування майнового потенціалу на реалістичних показниках економічного і соціального розвитку підприємства, а також розрахунках доходів і витрат діяльності, що здійснюються відповідно до затверджених методик та правил. Основними такими показниками є: загальна вартість активів підприємства, обсяги основних засобів, оборотних активів, дебіторської заборгованості, готової продукції і товарів, власні та залучені фінансові ресурси, власні оборотні активи, чисті доходи, чистий прибуток (збиток), чиста прибутковість доходів, рентабельність, рівень використання ресурсів на 1 грн чистого доходу, операційні витрати, рівень зобов'язань на 1 грн власного капіталу, загальна платоспроможність, рівень придатності основних засобів, продуктивність праці тощо. Крім цього, сутність даного принципу полягає в тому, що методи, форми й засоби управління майном мають бути науково обґрунтовані та перевірені на практиці, що передбачає безперервний збір, обробку й аналіз науково-технічної, економічної, правової та інших видів інформації.

Системність визначає процес формування складових майнового потенціалу з метою забезпечення їх збалансованості; дотримання системності у розробці стратегії і тактики фінансування, а також в реалізації запланованих заходів через дослідження системи взаємопов'язаних та взаємоузгоджених показників, наприклад, співвідношення необоротних та оборотних активів, основних засобів та оборотних активів, власного капіталу та зобов'язань, дебіторської та кредиторської заборгованості, доходів та витрат тощо.

Принцип оптимальності передбачає, що система управління майновим потенціалом має забезпечувати підвищення ефективності господарської діяльності з обов'язковою мінімізацією витрат самої системи. Система управління майновим потенціалом не має створювати великого обсягу витрат.

Комплексність припускає наявність повного набору всіх функцій управління майном – прогнозування, програмування, планування, контролю, регулювання, обліку, організації, координування, нормування, керівництва, активації.

Принцип адаптивності визначає інноваційність формування майнового потенціалу, який на основі даного принципу має бути гнучко пристосований до впливу зовнішнього та внутрішнього середовища. У відповідності з цим, майновому потенціалу підприємства має бути характерний інноваційний тип розвитку.

У загальному розумінні процес формування майнового потенціалу є ретельним, послідовним та узгодженим порядком виконання певних робіт. У прикладному розумінні процес формування майнового потенціалу підприємства будемо розглядати як процес перетворення (нарощування) існуючого потенціалу так, щоб властивості кожного з його окремих елементів забезпечували максимальне використання усіх інших елементів, а їх сукупність надавала нової властивості підприємству як цілісному об'єкту в умовах обмежень зовнішнього середовища [28, с.19].

На підставі узагальнення теоретичних підходів сформулюємо етапи робіт для формування майнового потенціалу підприємства (рис. 1.2).

Так, етап 1-й полягає у визначенні цілей та завдань із формування майнового потенціалу підприємства [84, с.13].

Створюваний процес завжди повинен бути цілеспрямованим, тобто мати певну ціль розробки.

Цілі з формування майнового потенціалу підприємства визначають те, чого необхідно досягти в результаті реалізації деяких дій у певних умовах та фіксованому періоді часу.

Етап 2-й передбачає накопичення й упорядкування інформації про стан потенціалу підприємства. Визначаючи стан потенціалу підприємства, слід врахувати наявні у його розпорядженні на поточний момент часу ресурси та зусилля і приховані – ті ресурси та зусилля, які шляхом перетворення або внаслідок саморозвитку можуть бути використані, однак на поточний момент часу ще не залучені [84, с. 24].

Рис. 1.2. Етапи формування майнового потенціалу підприємства

Джерело: складено автором на основі [84, с.12].

При цьому наявні ресурси та зусилля характеризують активну і пасивну частини потенціалу, а приховані – резервну частину. Відповідно активна частина потенціалу на поточний момент часу використовується підприємством – діюча частина сукупного потенціалу; пасивна частина – на поточний момент часу не використовується, однак за певних діючих умов може стати джерелом підвищення сукупного потенціалу[84, с. 35].

Залежно від мобілізації та трансформації ресурсів і зусиль у діяльності підприємства виділяють три рівні використання потенціалу підприємства: реалізований (активна частина), нереалізований (пасивна частина) та бажаний (резервна частина). Усі три складають максимально можливий

рівень використання потенціалу підприємства, що відповідно приведе до досягнення основної мети розбудови процесу формування майнового потенціалу підприємства

На етапі 3-му здійснюється оцінювання стану майнового потенціалу підприємства. Процес оцінювання характеризується певною послідовністю виконання робіт [84, с.41].

Етап 4-й присвячений генеруванню альтернативних варіантів бажаного (проектного) стану майнового потенціалу підприємства. Можливі варіанти формулюються за результатами пошуку сфери перерозподілу наявних ресурсів, а також пошуку прихованих ресурсів [84, с.58].

Із генерованих альтернативних варіантів бажаного стану майнового потенціалу підприємства обирається один варіант або сполучення кількох (етап 5-й) для вирішення конкретної мети [84, с. 64].

Наступний етап передбачає розробку способів втілення обраних варіантів бажаного (проектного) стану майнового потенціалу підприємства (етап 6-й) [84, с.71].

Після цього відбувається перехід до завершального етапу формування – етапу реалізації обраних варіантів бажаного (проектного) стану майнового потенціалу підприємства (етап 7-й). Реалізація обраних варіантів не є одномоментною дією, а являє собою довготривалий процес вироблення та виконання різних управлінських рішень щодо досягнення та підтримки бажаного рівня майнового потенціалу підприємства за встановлений період часу. Такий процес характеризується циклічністю, пов'язаною із високим рівнем мінливості навколишнього середовища, як наслідок, появою нових та непередбачуваних обставин. У зв'язку з цим виникає необхідність постійного перегляду та коригування обраних варіантів бажаного (проектного) стану майнового потенціалу підприємства [19, с.83].

Отже, розглянуто етапи формування майнового потенціалу підприємства, які характеризують послідовність робіт, необхідних для

переходу від поточного до бажаного стану майнового потенціалу підприємства.

1.3. Методичні підходи оцінювання стану і ефективності використання майнового потенціалу підприємства

В умовах конкурентної боротьби, коли перед підприємствами постає завдання не лише завоювати своє місце на ринку, але і утримати його, одним з основних ресурсів і значною конкурентною перевагою стає накопичений майновий потенціал підприємства.

В цілому, слід зазначити, що в існуючих визначеннях майнового потенціалу частково присутнє розуміння того, що його сутнісний зміст формують: матеріальні ресурси; інформація про спосіб їх застосування (попит і пропозиція); економічний суб'єкт, який використовує ці ресурси та інформацію в своїх цілях.

Складність у оптимізації механізмів реалізації майнового потенціалу підприємства виявляється у необхідності визначення як ефективності використання матеріальних ресурсів з одного боку, так і ефективності управління ними з іншого, як основних факторів, від яких залежить не тільки отримання корисного результату діяльності, але й сама можливість забезпечення виробництва необхідним обладнанням та ресурсами. Оцінка джерел для досягнення такого результату повністю відповідає ресурсному підходу визначення і оцінки майнового потенціалу підприємства. Такими джерелами виступають ресурси підприємства, що піддаються як якісній, так і кількісній оцінці [41, с. 24].

Для того, щоб здійснити аналіз впливу всієї сукупності складових з метою оцінки майнового потенціалу підприємства в цілому, необхідно першочергово розрахувати показники фінансової та матеріальної складової із врахуванням впливу ефективності науково-технічних заходів. Кінцевим розрахунком повинно стати визначення інтегрального впливу певної сукупності нововведень на майновий потенціал підприємства.

В основу науково-методичного підходу до оцінювання майнового потенціалу підприємства закладено такі принципи: потенціал є динамічною характеристикою і проявляється лише в процесі його реалізації; використання майнового потенціалу підприємства має супроводжуватися підвищенням його ефективності; процес використання та нарощування потенціалу є безперервним процесом, який призводить до саморозвитку.

Аналіз методичних підходів до оцінювання майнового потенціалу дає підстави стверджувати, що головними проблемами при оцінюванні як майнового потенціалу підприємства так і його складових є:

1) вибір найбільш значущих показників, за допомогою яких буде здійснюватися оцінювання майнового потенціалу підприємства, за кожною з визначених складових;

2) вибір або розробка методики оцінювання цих показників і визначення інтегрального (або комплексного) показника оцінювання майнового потенціалу підприємства.

Методичний підхід до управління потенціалом підприємства буде полягати в його виявленні, оцінюванні, використанні та нарощуванні шляхом прискорення процесів, що знімають обмеження і збільшують можливості його реалізації.

Під оцінкою майнового потенціалу розуміється визначення його величини у вартісному вираженні. Оцінка потенціалу повинна бути всеосяжною, на основі інтегральних показників, що враховують усі обмеження і можливості в межах як виробничого, так і економічного потенціалів. Результатом цієї оцінки є розрахункова величина майнового потенціалу [5, с.11].

Особливо значущими елементами у складі потенціалу підприємства є фінансова та майнова частини. Перша - «характеристика фінансового положення і фінансових можливостей підприємства»[3,с. 8], друга являє собою «сукупність засобів підприємства, що знаходяться під його контролем» [3,с.7]. Майновий потенціал характеризується в першу чергу

розміром, складом і станом активів, якими володіє і розпоряджається підприємство (його оцінка в грошовій формі (фінансова оцінка), представлена в активі балансу).

Таким чином, при визначенні майнового потенціалу як «потенціалу підприємства, що представлений основними та оборотними засобами, інвестиційними ресурсами та нематеріальними активами», має сенс здійснення його економічної оцінки за групою активів, у відповідності до прибутку від реалізації продукції, робіт та послуг[42, с. 61]:

$$\Sigma \text{Майн. пот.} = \sum_{T=1}^{T_{\text{мп}}} (\Pi_t^{\text{акт}} + \Pi_t^{\text{пас}} + \Pi_t^{\text{об}} + \Pi_t^{\text{нм}} + A_t^{\text{акт}} + A_t^{\text{пас}} + A_t^{\text{нм}}) \quad (1.1)$$

де $\Pi_t^{\text{акт}}$ – прибуток від реалізації продукції, отриманої від використання в t -му році активної частин основних виробничих засобів, що беруть участь у виробництві продукції;

$\Pi_t^{\text{пас}}$ – прибуток від реалізації продукції, отриманої від використання в t -му році пасивної частин основних виробничих засобів, що беруть участь у виробництві продукції;

$\Pi_t^{\text{об}}$ – прибуток від реалізації продукції, отриманої від використання в t -му році оборотних засобів, що беруть участь у виробництві продукції;

$\Pi_t^{\text{нм}}$ – прибуток від реалізації продукції, отриманої від використання в t -му році нематеріальних активів, що беруть участь у виробництві продукції;

$A_t^{\text{акт}}$ – амортизаційні відрахування в t -му році розрахункового періоду від залишкової вартості активної частин основних виробничих засобів.

$A_t^{\text{пас}}$ – амортизаційні відрахування в t -му році розрахункового періоду від залишкової вартості пасивної частин основних виробничих засобів;

$A_t^{\text{нм}}$ – амортизаційні відрахування в t -му році розрахункового періоду від залишкової вартості нематеріальних активів;

$T_{\text{мп}}$ – період оцінки майнового потенціалу даної групи активів підприємства, береться таким, що дорівнює періоду корисного їх використання.

Організаційна складова потенціалу підприємства є важливою, оскільки вона суттєво впливає на роботу потенціалу підприємства, від якого, у свою

чергу залежить, наскільки успішно буде працювати підприємство у майбутньому. Ця складова є системною основою для організації потенціалу підприємства, що є джерелом потенційних можливостей для підприємства. У роботі підприємства організаційна складова потенціалу забезпечує реалізацію планів та стратегій, вирішення завдань, що з'являються у процесі його діяльності, та досягнення спеціалізованих та загальних цілей підприємства. Оцінка організаційної складової потенціалу проводиться з огляду на такі параметри, як: інформаційне навантаження на працюючих, витрати на зміст системи управління, необхідний час на оброблення інформації, витрати часу на виробничі роботи, наявність помилок в управлінських рішеннях, час на вирішення завдань управління, тощо [55, с. 9]. Ці параметри визначаються базовими критеріями:

Першим критерієм є визначення ступеня здатності організаційної структури управління забезпечити одержання норми прибутку [55, с.10].

Другий критерій — ступінь здатності існуючої структури управління забезпечити умови для підвищення норми прибутку за рахунок заходів НТП.

Третій критерій — ступінь здатності швидко реагувати на зміну попиту, у відповідності до цього здійснювати дії, що спрямовані на своєчасну перебудову виробництва (особливо коли продукція не користується попитом) [55, с. 14].

Четвертим критерієм слугує ступінь ефективності системи виробничого контролю при існуючій організаційній структурі управління [55, с. 15].

Фінансова складова майнового потенціалу підприємства перш за все пов'язана з досягнутими підприємством фінансовими результатами, що відображають ефективність діяльності підприємства з огляду на віддачу на вкладений капітал. Даний показник описується співвідношенням активних та пасивних статей балансу. Його значення пов'язане з характером використання джерел для його фінансування, які залучаються, їхньою структурою та складом, а їх аналіз може проводитися з позицій як

короткострокових, так і довгострокових перспектив. У першому випадку розглядаються такі показники, як ліквідність і платоспроможність, а в другому – фінансова стійкість.

Найбільш інформативним з точки зору аналізу фінансової складової майнового потенціалу підприємства, можна вважати розрахунок моделі стійкого економічного зростання, що є основним регулятором оптимальних темпів розвитку обсягів операційної діяльності (приросту виробництва та реалізації товарної продукції), або у зворотному варіанті — регулятором основних параметрів розвитку підприємства, які відбиває система розглянутих коефіцієнтів [55, с. 28].

$$\Delta\text{ОТП} = \frac{\text{ЧП} * \text{ККП} * \text{А} * \text{КО}_a}{\text{ОТП} * \text{СК}} \quad (1.3)$$

де $\Delta\text{ОТП}$ — можливий темп приросту обсягів виробництва або реалізації товарної продукції, що не порушує фінансову рівновагу підприємства;

ЧП – сума чистого прибутку підприємства;

ККП – коефіцієнт капіталізації чистого прибутку, виражений десятковим дробом;

А – вартість активів підприємства;

КО_a – коефіцієнт оборотності активів;

ОТП – обсяг виробництва або реалізації товарної продукції;

СК – сума власного капіталу підприємства.

Оцінка якісних і кількісних характеристик майнового потенціалу підприємства, умов його формування дозволяє керівникам підприємств обґрунтовувати та ухвалювати більш ефективні стратегічні рішення.

Показники, що використовуються при проведенні оцінювання, можуть мати як кількісне, так і якісне вимірювання. Проблеми, що виникають внаслідок застосування одночасно якісних та кількісних показників, вирішуються шляхом використання методу експертних оцінок, який базується на залученні до оцінювання фахівців, котрі можуть дати професійну оцінку якісним показникам.

У процесі розробки методики оцінки ефективності механізму майнового потенціалу підприємства пропонується ряд критеріїв на основі анкетування керівників підприємств та спеціалістів по дослідженню майнового потенціалу підприємства (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Система індикаторів (критеріїв) формування рівня ефективності майнового потенціалу підприємства

Активна складова		Фінансова складова (<i>Фін</i>)	Управлінська складова (<i>Упр</i>)
основні засоби (<i>ОснЗ</i>)	оборотні засоби (<i>ОбАкт</i>)		
-показник віддачі основних засобів(ОЗв); -коефіцієнт оновлення (Кон); -коефіцієнт придатності (Кпр); -коефіцієнт використання потужностей (Кпот); -рентабельність основних засобів (Rос)	-показник оборотності запасів (Коб); -коефіцієнт матеріаловіддачі (Кмат); -рентабельність оборотних засобів (Rоб)	-коефіцієнт автономії (Кав); -коефіцієнт фінансового левериджу (Фл); -коефіцієнт капіталізації прибутку (Ккп); -рентабельність активів (Ра _к).; -фінансове забезпечення запасів (Фоб)	-оборотність залишків готової продукції (Гоб); -рентабельність витрат на управління (Rв.упр); -темпи оновлення технології (Тон.т).

Джерело:[80, с. 61]

Важливо зазначити, що при формуванні бажаних значень дуже у невеликій мірі використовуються нормативні показники, адже останні визначають лише мінімальне значення. Під час оцінки ефективності елементів майнового потенціалу підприємств, як бажані, розглядаються значення показників відповідних планів. Рішення відповідно оцінки ефективності майнового потенціалу мають бути орієнтовані на майбутнє, а тому базуються на прогнозах розвитку релевантних факторів. Подібні прогнози включаються в плани як передумови[80, с.64].

Для визначення ефективності майнового потенціалу зазвичай використовують адаптовану до проблеми дослідження виробничу функцію. Доцільно представити майновий потенціал як функцію вживаних у виробничому процесі майнових складових:

$$MP = O3P + OAP + NAP \quad (1.4)$$

де МП – майновий потенціал;

ОЗП – потенціал основних засобів

ОП — потенціал оборотних активів;

НП – потенціал нематеріальних активів;

Система повинна будуватися шляхом виділення найбільш істотних об'єктів по відповідній перспективі для визначення сукупності показників – індикаторів, яка формується по кожному напрямку [73, с. 56].

Стан кожного з напрямів можна оцінити за допомогою двох-трьох показників. В процесі формування всі показники-індикатори підрозділяються на об'ємні (абсолютна сума) і структурні (відносні показники), які можуть бути розраховані з використанням методів, пропонованих економічним аналізом (табл. 1.3). Показники, що використовуються для побудови моделі відповідають вимогам:

- повністю відповідають меті та завданням підприємства;
- точно характеризують та відповідають результати за перспективою ЗСП;
- дають комплексну та якісну оцінку майнового потенціалу;
- відповідають методам та техніці обліку та звітності;
- забезпечують комплексність та єдність оцінки оптимальності розвитку майнового потенціалу.

Слід зазначити, що у складі таблиці присутні як характеристики зовнішньої, так і внутрішнього середовища організації, вплив яких на майновий потенціал підприємства визначається як суттєвий.

Сукупність об'ємних та структурних показників дає можливість всебічної оцінки майнового потенціалу, оскільки, незважаючи на великий обсяг ресурсів, що характеризують вартісну сторону, це, в перш за все свідчить тільки про вкладення ресурсів в певну перспективу ЗСП; в той же час, структурні показники дають можливість оцінити оптимальність вкладення та використання означених ресурсів [70, с.78].

**Система найважливіших індикаторів оцінки ефективності
майнового потенціалу підприємства в розрізі окремих складових**

Складові майнового потенціалу	Показники - індикатори	
	об'ємні	структурні
Фінансовий напрям	Сума основного капіталу. Сума оборотного капіталу.	- коефіцієнт автономії; - коефіцієнт капіталізації прибутку; - рентабельність активів.
Внутрішні процеси	Витрати на модернізацію основних виробничих засобів. Вартість технології виробництва: $Ст = Стд + Стн + Стл$, де Ст - вартість використовуваних виробничих технологій Стд - вартість технологій, що діють на підприємстві на початок періоду Стн - вартість освоєних технологій Стл - вартість технологій, використання яких припинено в даному періоді.	- динаміка витрат на 1 грн. продукції; - віддача основних засобів; - місткість основних засобів; - питома вага продукції, проведеної з використанням прогресивних технологічних процесів; - віддача інформаційних ресурсів; - економічна ефективність системи управління.
Потенціал споживчих запитів	Обсяг реалізації продукції	- показник конкурентоспроможності продукції; - показники ділової активності.

Джерело: [83, с.42]

Модель включає процеси накопичення, оцінки, ресурсної підтримки, використання і розвитку майнового потенціалу, та може бути підґрунтям для розробки програми зростання ефективності використання майнового потенціалу підприємства. Уявлення про величину майнового потенціалу підприємства і окремих його елементів дозволяє до певної міри управляти характеристиками потенціалу, внаслідок чого виникає можливість цілеспрямованої дії на віддачу виробничих ресурсів [83, с.47].

Висновки до розділу 1

Майновий потенціал суб'єкта господарювання – комплексне поняття, що характеризує можливості підприємства ефективно використовувати майно, що перебуває в користуванні підприємства, та, за потреби, здійснювати його мобілізацію у процесі виробничо-господарської діяльності з метою забезпечення сталого функціонування й розвитку підприємства на ринку.

У сучасній економічній літературі існує безліч методів оцінки майнового потенціалу господарюючих суб'єктів. Виникає об'єктивна необхідність формування математично обґрунтованої системи фінансово-економічних показників, що характеризують особливості функціонування підприємств з врахуванням галузевої особливості. Ця система повинна включати мінімальну кількість коефіцієнтів, що дає можливість виключити з дослідження ті коефіцієнти, які дублюють один одного або несуть схожу інформацію. Це дозволить побудувати точнішу, зручнішу і практичну в застосуванні модель оцінки майнового потенціалу.

Механізм управління майновим потенціалом підприємства – це сукупність визначених підходів, принципів, методів щодо формування й використання майнового потенціалу, а також основних та пріоритетних напрямів його розвитку. Механізм управління майновим потенціалом підприємства є елементом загальної системи управління підприємством, адже від нього залежить як загальний результат діяльності підприємства, так і можливості його розвитку.

Ефективний механізм управління майновим потенціалом повинен забезпечувати: своєчасне забезпечення підприємства джерелами відтворення майна на основі фінансового прогнозування та планування; забезпечення безперервного й упорядкованого руху інформації між суб'єктами виконання рішення; підвищення кваліфікації персоналу підприємства; упровадження в діяльність підприємства новітніх технологій; використання новітніх інструментів маркетингу; забезпечення енергозбереження та екологічної безпеки; упровадження оптимальних структур управління підприємством; формування позитивного ставлення до змін у масштабі підприємства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ МАЙНОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРАТ «КАРЛСБЕРГ УКРАЇНА»

2.1. Загальна характеристика функціонування підприємства

ПрАТ «Карлсберг Україна» є частиною Carlsberg Group, однієї з провідних пивоварних груп у світі з великим портфелем брендів пива та інших напоїв. Бренд Carlsberg є одним із найвідоміших пивних брендів у світі, а бренди Baltika і Tuborg входять до числа найбільших брендів у Європі. У CarlsbergGroup працюють понад 40 000 осіб, а продукція Групи продається на більш ніж 150 ринках світу. За підсумками 2016 року CarlsbergGroup продала близько 35 мільярдів пляшок пива.

Організаційна структура ПрАТ «Карлсберг Україна» включає мережу з 3 представництв та 2 філій: Представництво Приватного акціонерного товариства «Карлсберг Україна» в місті Харкові; Представництво Приватного акціонерного товариства «Карлсберг Україна» в місті Одесі; Представництво Приватного акціонерного товариства «Карлсберг Україна» в місті Донецьку; Філія Приватного акціонерного товариства «Карлсберг Україна» «ЛЬВІВСЬКА ПИВОВАРНЯ» м. Львів; Філія Приватного акціонерного товариства «Карлсберг Україна» в м. Києві.

В портфель «Карлсберг Україна» входять пиво, алкогольні та безалкогольні напої таких торгівельних марок: «Львівське», «Балтика», «Арсенал», Carlsberg, Tuborg, Kronenbourg, «Жигулівське Запорізького Розливу», «Мінське Жигулівське», «Хмільне», Seth & Riley's Garage, «Квас Тарас», Somersby, Guinness (Ірландія), Kilkenny (Ірландія), Harp (Ірландія), Warsteiner (Німеччина), Grimbergen (Бельгія) та інші. Свою продукцію компанія випускає в пляшках, кегах, ПЕТ-упакуванні та алюмінієвій банці.

Історія ПрАТ «Карлсберг Україна» почалася в 1996 році, коли Група ВВН, власниками якої були фінська компанія Hartwall та промислова група Orkla, об'єднала свої зусилля з Відкритим акціонерним товариством "Пиво-

безалкогольний комбінат «Славутич» в м. Запоріжжя, який у свою чергу було створено на основі побудованого в 1974 році Запорізького пивзаводу № 2. У 1996 році на комбінаті «Славутич» було встановлено нове обладнання виробництва передових світових виробників промислового пивоварного устаткування світу.

На той час, компанія в Україні носила назву ВВН Україна. Масштабні інвестиції дозволили ВВН Україна збільшити проектну потужність Запорізького заводу більш ніж у два рази і, найголовніше, - вже в травні 1998 року запропонувати поціновувачам бурштинового напою пиво, що за своїми якісними характеристиками не поступалося продукції лідерів світового пивоваріння.

У серпні 1999 року було підписано договір між ВВН Україна і ТОВ «Львівська пивоварня», таким чином Львівська пивоварня увійшла до складу Групи. З початку співпраці у Львівську пивоварню було інвестовано більше 35 млн. доларів США. Завдяки значним внескам, підприємство було модернізовано, та на ньому було встановлено новітнє обладнання. Провідні фахівці пройшли навчання у Скандинавській школі пивоваріння в Данії, Школі брендингу в Оркні (Норвегія) і в престижних навчальних закладах України.

У 2000 році данська пивоварна компанія Carlsberg купила частину акцій пивоварних компаній групи Orkla. У 2002 році Hartwall продала свою частину акцій Групи ВВН відомій британській компанії Scottish&Newcastle (S&N). У тому ж році було прийнято рішення про будівництво нового пивоварного заводу в м. Києві. У березні 2004 року компанія Carlsberg викупила 40% акцій у Orkla. 28 квітня 2008 Carlsberg Breweries оголосила про набуття чинності схеми придбання бізнесу Scottish&Newcastle. Carlsberg стає єдиним власником ВВН. Компанії, які входили в Холдинг ВВН, переходять до CarlsbergGroup, у тому числі ВВН Україна. Компанія була перейменована в «Славутич», CarlsbergGroup.

У червні 2004 року відбулося урочисте відкриття київського пивзаводу ПрАТ «Карлсберг Україна». Київський пивзавод ПрАТ «Карлсберг Україна» - втілення найбільш передових світових новацій у пивоварінні та будівництві. Київський завод є найсучаснішою броварнею в Україні.

У 2011 році компанія завершила процес юридичного перейменування в Приватне акціонерне товариство «Карлсберг Україна».

Компанія активно займається соціальною діяльністю. Так, у вересні 2015 року ПрАТ «Карлсберг Україна» разом з іншими українськими пивоварами об'єднали зусилля у боротьбі проти продажу пива неповнолітнім. Співробітники компаній-пивоварів відвідали близько 80 000 закладів торгівлі, щоб нагадати всім покупцям і персоналу торгових точок про те, що алкоголь можна продавати тільки повнолітнім споживачам.

2016 рік став успішним для ПрАТ «Карлсберг Україна» в питанні реалізації проектів відповідального розвитку. Компанія продовжує приділяти особливу увагу економії енергоресурсів і води, скороченню викидів вуглекислого газу, використанню альтернативних джерел енергії та очищенню стічних вод. У 2016 році компанії вдалося знизити використання природного газу, завдяки збільшенню частки біогазу до 11,5%.

Також, у 2016 році ПрАТ «Карлсберг Україна» увійшло до списку найбільших платників податків України (за даними рейтингу «ТОП-100 платників податків України» видання «Бізнес»), а також посіло перше місце у номінації «Репутаційна стабільність» (за даними рейтингу «Репутаційні АКТИВісти» видання «Бізнес»).

Протягом 2019 року компанія Carlsberg Ukraine збільшила обсяги виробництва напоїв та продемонструвала невелике зростання частки ринку, що було обумовлено високою продуктивністю локального бренду «Львівське», а також Carlsberg, Kronenbourg 1664 і Seth & Riley's Garage. Зростання преміум-брендів компанії сприяло значному поліпшенню загальних результатів.

Carlsberg Ukraine продовжує приділяти особливу увагу реалізації проектів сталого розвитку. У червні 2019 року компанія оголосила про програму «ЦІЛЬ 4 нулі: разом для майбутнього» - нову стратегію сталого розвитку CarlsbergGroup, яка містить чотири стратегічні довгострокові цілі: НУЛЬ вуглецевого сліду, НУЛЬ втрати води, НУЛЬ безвідповідального споживання пива і НУЛЬ нещасних випадків.

У 2020 р. CarlsbergGroup зайняла 93-є місце в списку «RepTrak®100». В ході дослідження «RepTrak®100» компанія Reputation Institute оцінює корпоративну репутацію 100 компаній, проводячи опитування про емоційної привабливості кожної з них серед населення 15 країн світу. Рейтинг компаній оцінюють за сімома параметрами: «Продукція та послуги», «Інновації», «Робоче місце», «Керівництво», «Громадська думка», «Лідерство» та «Продуктивність».

За підсумками 2021 року частка ринку Carlsberg Ukraine складає 30,92% в натуральному вираженні за даними компанії Nielsen. Сидр Somersby та «Квас Тарас» продовжують займати лідерські позиції в своїх продуктових категоріях, а бренд Baltika 0 вперше зайняв лідерську позицію в безалкогольному сегменті пива в Україні.

На сьогоднішній день, ПрАТ «Карлсберг Україна» все ще входить до списку найбільших платників податків України за даними рейтингу ДФС України 2021 року. За 2021 рік Компанія сплатила 2 983 млн. грн. до бюджетів всіх рівнів країни у вигляді податків і зборів.

ПрАТ «Карлсберг Україна» активно підтримує організацію «Україна без сміття», яка навчає дітей в школах культурі роздільного збору побутових відходів. Також особлива увага приділяється питанню відповідального споживання алкогольних напоїв. При сприяння компанії, та її партнерів, в Україні кожного року проводиться День відповідального споживання пива.

На сьогоднішній день, основними драйверами зростання частки компанії за є пиво Kronenbourg 1664, Seth & Riley's Garage та Carlsberg. Лідерами продажів в портфелі компанії являються «Львівське», Baltika, «Арсенал» та Seth & Riley's Garage. Сидр Somersby та «Квас Тарас» продовжують займати лідерські позиції в своїх продуктових категоріях.

До основних конкурентів ПрАТ «Карлсберг Україна» на ринку пива належать SanInbev Україна, Оболонь, «Перша приватна броварня».

2.2. Основні показники діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна» за 2019-2021 р.

Проблема ефективності виробництва завжди посідала важливе місце серед актуальних проблем економічної науки. Фактично визначення ефективності виробництва полягає в оцінці його результатів. Такими результатами можуть бути обсяги виготовленої продукції в натуральному чи вартісному (за оптовими цінами або за собівартістю) виразі або прибуток. Але ж сама по собі величина цих результатів не дає змоги робити висновки про ефективність або неефективність роботи підприємства, оскільки невідомо якою ціною отримані ці результати. Звідси для отримання об'єктивної оцінки ефективності підприємства необхідно також урахувати оцінку тих витрат, що дали змогу одержати ті чи інші результати. Крім того, істотним чином на виробництво впливає фінансовий стан підприємства, а також певні організаційні, управлінські, технологічні та інші переваги, що відображаються як нематеріальні ресурси.

Проведемо аналіз основних техніко-економічних показників ПрАТ «Карлсберг Україна». Результати обрахунку занесено в таблицю 2.1.

Таблиця 2.1

Динаміка основних техніко-економічних показників діяльності підприємства за 2019-2021 рр.

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відхилення 2020р. до 2019р		Відхилення 2021р. до 2020р	
				Абс.	%	Абс.	%
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід , тис.грн.	6082608	7627372	8327192	1544764	25,40	699820	9,18
Середньооблікова чисельність зайнятих, осіб	1457	1457	1522	0	0,00	65	4,46
Середньорічна вартість основних засобів, тис.грн.	1943541	1846217	1979845	-97324	-5,01	133628	7,24
Віддача основних засобів, грн/грн.	3,13	4,13	4,21	1,00	32,01	0,07	1,81
Собівартість продукції ,тис.грн.	3548539	4300017	4606929	751478	21,18	306912	7,14

Продовження таблиці 2.1

Валовий прибуток, тис. грн.	2534069	3327355	3720263	793286	31,30	392908	11,81
Чистий прибуток, тис. грн.	1098702	1649287	1379265	550585	50,11	-270022	-16,37
Рентабельність продукції, %	19,13	19,00	21,52	-0,13	-0,67	2,52	13,27
Рентабельність активів, %	48,06	71,54	80,68	23,48	48,86	9,13	12,77

Джерело: розраховано автором на базі фінансової звітності підприємства, яка розміщена у додатку Б та Г.

Збільшення чистого доходу у періоді 2019-2021 років, свідчить про те, що діяльність підприємства є стабільною. Всього, за період 2019-2021 років, обсяг виробництва спочатку збільшився на 25,40%, а потім ще на 9,18%.

Середньооблікова чисельність зайнятих осіб за у 2020 році зовсім не змінилась, а у 2021 році незначно збільшилася, з 1457 осіб до 1522 осіб.

Середньорічна вартість основних засобів дещо скоротилась у 2020 році, на 5%, проте у 2021 році вона збільшилася на 7,24%. Це відбулося у зв'язку з оновленням обладнання на підприємстві.

Віддача основних засобів у 2020 році збільшилась майже на третину, на 32,01%, та в 2020 році ще на 1,81%. Зміни в ефективності використання основних засобів свідчить про те, що на підприємстві відбувається процес оновлення обладнання.

Собівартість продукції зросла на 21,18% у 2020 році, а потім ще на 7,14% у 2021 році. Такі зміни повністю відповідають змінам у динаміці обсягів виробництва. Також, частково на це могло вплинути зростання цін на сировину, матеріали, паливо та електроенергію.

Підприємство було прибутковим протягом усього досліджуваного періоду.

Валовий прибуток підприємства збільшився на 31,30% у 2020 році, та на 11,81% у 2021 році. Ці зміни також відповідають збільшенню обсягів виробництва продукції у цих роках.

Чистий прибуток у 2020 році збільшився на 50,11%, причиною цього стало, як збільшення доходу від реалізації продукції, так і значне збільшення

суми інших операційних доходів. У 2021 році чистий прибуток зменшився на 16,37%. Така зміна відбулася через зростання суми витрат та зменшення суми інших операційних доходів.

Динаміка рентабельності продукції свідчить про те, що на підприємстві відбуваються зміни у роботі. Так, у 2020 році вона зменшилася на 0,13% , а у 2021 збільшилася 2,52%.

Рентабельність активів підприємства протягом досліджуваного періоду зростала. Спочатку, у 2020 році, через зростання обсягу валового прибутку та зменшення середньорічної вартості активів, вона збільшилася на 23,48%, а потім, у 2021 році, збільшилась ще на 9,13%.

Результатом діяльності підприємства є обсяг реалізованої продукції, а фінансовим результатом є прибуток, обчислений як різниця між сумою доходу і поточних витрат.

Дохід (виручка, виторг) є основним джерелом покриття здійснених на підприємстві витрат і формування прибутку; одним із основних показників, що відтворюють фінансово-економічний стан підприємства. Згідно з положенням про національні стандарти доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників)

Проведемо аналіз обсягів чистого доходу підприємства ПрАТ «Карлсберг Україна» від реалізації основних видів продукції у 2019–2021 роках. Результати аналізу наведені у таблиці 2.2.

З таблиці 2.2 бачимо, що обсяги виробництва та реалізації всіх видів продукції з кожним роком зростають як в абсолютному, так і у відносному вираженні. Загалом, у 2019 році чистий дохід від реалізації продукції становив 5968342 тис. грн. У 2020 він збільшився на 25,68%, до 7500928 тис. грн., а у 2021 році ще на 9,53%, до 8215886 тис. грн.

**Чистий дохід від основних видів продукції
ПрАТ «Карлсберг Україна», тис. грн.**

Показники	Рік			Відхилення			
	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2020 / 2019		2021 / 2020	
				Абс.	%	Абс.	%
Чистий дохід від реалізації пива, тис. грн.	5448901	6837172	7383603	1388271	25,48	546431	7,99
Чистий дохід від реалізації безалкогольних напоїв, тис. грн.	312949	420752	466479	107803	34,45	45727	10,87
Чистий дохід від реалізації сидру, тис. грн.	206492	243004	365804	36512	17,68	122800	50,53
Усього чистого доходу від реалізації продукції, тис. грн.	5968342	7500928	8215886	1532586	25,68	714958	9,53

Джерело: розраховано автором на базі фінансової звітності підприємства

Найбільшу частку доходу підприємство отримує від реалізації пива. У 2020 році чистий дохід від реалізації пива, у порівнянні з 2019 роком збільшився на 1388271 тис. грн. (на 25,48%), та у 2021 році збільшився ще на 546431 тис. грн. (на 7,99%).

На другому місці за обсягом знаходиться дохід від реалізації безалкогольних напоїв. У 2020 році, у порівнянні з 2019 роком, він збільшився більш ніж на третину (на 34,45%), а саме на 107803 тис. грн. У 2021 році збільшився ще на 45727 тис. грн., що дорівнює 10,87%.

На останньому місці за обсягом, знаходиться дохід від реалізації сидру. У 2020 році, у порівнянні з 2019 роком, він збільшився на 36512 (на 17,68%), а у 2021 році збільшився ще, більш ніж у півтора рази (на 50,53%), на 122800 тис. грн.

Проаналізуємо зміни у структурі доходу від основних видів продукції, що виробляє ПрАТ «Карлсберг Україна». Результати аналізу наведені у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

**Структура чистого доходу від основних видів продукції
ПрАТ «Карлсберг Україна»**

Показники	Частка в структурі доходу, %			Відхилення абсолютне	
	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2020 / 2019	2021 / 2020
Чистий дохід від реалізації пива	91,30	91,15	89,87	-0,15	-1,28
Чистий дохід від реалізації безалкогольних напоїв	5,24	5,61	5,68	0,37	0,07
Чистий дохід від реалізації сидру	3,46	3,24	4,45	-0,22	1,21
Усього чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	100	100	100	-	-

Джерело: розраховано автором на базі фінансової звітності підприємства.

Як бачимо, з таблиці 2.3, у 2019-2021 років найбільшу частку у доході підприємства займає чистий дохід від реалізації пива, проте протягом даного періоду вона дещо зменшується, спочатку на 0,15%, з 91,30% у 2019 році до 91,15% у 2020 році, а потім ще на 1,28%, до 89,87%.

Частка чистого доходу від реалізації безалкогольних напоїв, навпаки, протягом досліджуваного періоду, з кожним роком збільшувалась. У 2019 році вона складала 5,24%, у 2020 році – 5,61%, а у 2021 році становила 5,68%.

Чистий дохід від реалізації сидру має найменшу частку у структурі доходу підприємства. У 2019 році вона складала 3,46% від доходу, у 2020 році, зменшилася до 3,24%, а у 2021 році – різко збільшилася на 1,21%.

Далі проаналізуємо трудові ресурси ПрАТ «Карлсберг Україна». Дані для аналізу наведені у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Динаміка та ефективність використання трудових ресурсів

Показники	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Абсолютне відхилення (+;-)		Відносне відхилення (%)	
				2020/ 2019	2021/ 2020	2020/ 2019	2021/ 2020
1	2	3	4	5	6	7	8
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	1457	1457	1522	0	65	0,00	4,46
Фонд оплати праці, тис. грн.	418397	492149	602241	73752	110091	17,63	22,37

Продовження таблиці 2.4

1	2	3	4	5	6	7	8
Фонд оплати праці на 1-го працівника, тис. грн.	287,16	337,78	395,69	50,62	57,91	17,63	17,14
Продуктивність праці, тис. грн./ос.	6604,7	7915,8	8133,7	1311,09	217,96	19,85	2,75
Озброєність основними засобами, тис. грн. /ос.	1192,95	1300,53	1256,92	107,58	-43,62	9,02	-3,35

Джерело: розраховано автором на базі фінансової звітності підприємства, яка розміщена у додатку А та В.

З таблиці 2.4 бачимо, що середньооблікова чисельність у 2019 та 2020 роках залишалась незмінною. У 2021 році кількість працівників збільшилася на 65 осіб (4,46%). Причиною цього є розширення виробництва на підприємстві, і відповідно залучення нового персоналу для виробництва нових видів продукції.

Фонд оплати праці збільшився на 73752 тис. грн.(що складає 17,63%) у 2020 році, та на 110091 тис грн. (22,37%) у 2021 році. Основною причиною збільшення фонду заробітної плати підприємства є політика керівництва підприємства щодо його регулювання в залежності від загальних соціально-економічних умов в країні.

Через те, що у періоді 2019-2020 років чисельність працівників не змінювалась, фонд оплати праці на одного працівника у 2020 році збільшився на ті самі 17,63%, на які збільшилась сума фонду оплати праці підприємства. У 2021 році фонд оплати праці на 1-го працівника збільшився на 17,14%.

Продуктивність праці у дослідженому періоді збільшилася на 19,85% у 2020 році, та на 2,75% у 2021 році. Основною причиною цього стало значне збільшення обсягів виробленої продукції підприємства при незначному збільшенні кількості працівників.

Озброєність основними засобами у 2019 році дорівнювала 1192,95 тис. грн., у 2020 році – 1300,53 тис. грн., а у 2021 – 1252,92 тис. грн. Відповідно, за досліджуваний період вона спочатку збільшилася на 107,58 тис. грн. на особу у 2020 році, через збільшення обсягу основних засобів при незмінній

чисельності працюючих, а потім зменшилася на 43,62 тис. грн. на особу в 2021 році, через збільшення чисельності працівників.

2.3 Аналіз фінансових результатів і поточних витрат ПрАТ «Карлсберг Україна»

Оцінка фінансових результатів підприємства є необхідним етапом аналізу його діяльності, розробки фінансових планів та прогнозів. Окрім цього, для більш детального вивчення фінансового підприємства стану доцільно також провести аналіз показників його ділової активності та здійснити аналіз показників рентабельності підприємства.

Аналіз динаміки фінансових результатів ПрАТ «Карлсберг Україна» наведений у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Динаміка фінансових результатів ПрАТ «Карлсберг Україна»

Показники	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Відхилення			
				Абсолютне, (+;-)		Відносне, %	
				2020/ 2019	2021/ 2020	2020/ 2019	2021/ 2020
Чистий дохід від реалізації продукції	6082608	7627372	8327192	1544764	699820	25,40	9,18
Валовий: прибуток	2534069	3327355	3720263	793286	392908	31,30	11,81
Інші операційні доходи	49513	475630	57124	426117	-418506	860,62	-87,99
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	1173294	1915753	1672239	742459	-243514	63,28	-12,71
Інші фінансові доходи	143410	128239	48337	-15171	-79902	-10,58	-62,31
Інші доходи	46011	16851	17990	-29160	1139	-63,38	6,76
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	1358688	2025376	1698298	666688	-327078	49,07	-16,15
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-259986	-376089	-319033	-116103	57056	44,66	-15,17
Чистий фінансовий результат: прибуток	1098702	1649287	1379265	550585	-270022	50,11	-16,37

Джерело: розраховано автором на базі фінансової звітності підприємства, яка розміщена у додатку Б та Г.

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у 2020 році збільшився на 1544764 тис. грн. або 25,40%, у 2021 році він збільшився ще, на 9,18% до 8327192 тис. грн. Основною причиною цього стало збільшення обсягів виробленої, і відповідно реалізованої продукції.

Валовий прибуток підприємства збільшився на 31,30% у 2020 році, та на 11,81% у 2021 році. Ці зміни також відповідають збільшенню обсягів виробництва продукції у цих роках.

Інші операційні доходи збільшилися на 860% у 2020 році, з 49513 тис. грн. до 475630 тис. грн. Таке різке зростання пояснюється тим, що саме у 2020 році на підприємстві відбулося списання поточних забезпечень по внутрішньогруповим операціям. У 2021 році інші операційні доходи зменшилися на 88%, до 57124 тис. грн.

Фінансовий результат від операційної діяльності: (прибуток) році збільшився на 742459 тис. грн. (63,28%) у 2020 році, та зменшився на 243514 тис. грн. (12,71%) у 2021 році. Такі зміни відбулися, через збільшення операційних витрат підприємства.

Фінансовий результат до оподаткування: (прибуток) збільшився на 49,07%, з 1358688 тис. грн. у 2019 році, до 2025376 тис. грн. у 2020 році. У 2021 році він зменшився на 16,15%, що у складає 327078 тис. грн. Це пояснюється змінами у фінансовому результаті від операційної діяльності підприємства.

Чистий прибуток у 2020 році збільшився на 50,11%, причиною цього стало, як збільшення доходу від реалізації продукції, так і значне збільшення суми інших операційних доходів. У 2021 році чистий прибуток зменшився на 16,37%. Така зміна відбулася через зростання суми витрат та зменшення суми інших операційних доходів.

Далі проведемо аналіз поточних витрат підприємства. Поточні витрати пов'язані з виробництвом, реалізацією продукції протягом певного періоду часу. Підприємство розраховує загальну величину поточних витрат з метою

вирахування її з доходу для прогнозування та визначення кінцевого фінансового результату діяльності. Дані для аналізу наведені у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Динаміка поточних витрат ПрАТ «Карлсберг Україна»

Показники	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Відхилення			
				Абсолютне, (+;-)		Відносне, %	
				2020/ 2019	2021/ 2020	2020/ 2019	2021/ 2020
1	2	3	4	5	6	7	8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	3548539	4300017	4606929	751478	306912	21,18	7,14
Адміністративні витрати	218532	290235	276325	71703	-13910	32,81	-4,79
Витрати на збут	1151837	1587680	1651532	435843	63852	37,84	4,02
Інші операційні витрати	39919	9317	177291	-30602	167974	-76,66	1802,88
Фінансові витрати	1769	10647	14341	8878	3694	501,87	34,70
Втрати від участі в капіталі	0	0	0	0	0	-	-
Інші витрати	2258	24820	25927	22562	1107	999,20	4,46
Разом	4962854	6222716	6752345	1259862	529629	25,39	8,51

Джерело: розраховано автором на базі фінансової звітності підприємства, яка розміщена у додатку Б та Г.

Як бачимо, з таблиці 2.6, обсяг поточних витрат підприємства з кожним роком збільшується. У 2019 році вони становили 4962854 тис. грн. У 2020 році їх обсяг збільшився на 25,39% до 6222716 тис. грн. У 2021 році він збільшився ще на 8,51%, до 6752345 тис. грн.

Собівартість продукції зросла на 21,18% у 2020 році, а потім ще на 7,14% у 2021 році. Такі зміни повністю відповідають змінам у динаміці обсягів виробництва. Також, частково на це могло вплинути зростання цін на сировину, матеріали, паливо та електроенергію.

За 2020 рік адміністративні витрати збільшилися на 32,81% (на 71703 тис грн.), а за 2021 рік, вони зменшилися на 4,79% до 276325 тис. грн.

Обсяг витрат на збут збільшився на 435843 тис. грн. (на 37,84%) у 2020 році. У 2021 році їх обсяг збільшився ще на 63852 тис, грн., що складає

4,02% від попереднього року. Такі зміни відповідають до збільшення обсягу випуску продукції.

Протягом досліджуваного періоду обсяг інших операційних витрат зазнавав значних змін. У 2019 році він становив 39919 тис. грн., у 2020 році він зменшився на 76,66% до 9317 тис. грн., а потім, у 2021 році збільшився на 1802,88%, до 177291 тис. грн. Така значна зміна відбулася перш за все через збільшення обсягу операційних курсових витрат та резерву на списання боргів.

Обсяг фінансових витрат підприємства зростає кожного року протягом досліджуваного періоду. У 2020 році, порівняно з 2019, вони збільшилися на 501,87%, а у 2021 році ще на 34,70%, і становили 14341 тис. грн.

Підприємство не мало ніяких втрат від участі в капіталі інших підприємств протягом 2019-2021 років.

Інші витрати у 2019 році становили 2258 тис. грн., у 2020 році вони збільшилися до 24820 тис. грн. У 2021 році вони збільшилися на 4,46% і становили 22562 тис. грн.

Також, проаналізуємо структуру елементів витрат ПрАТ «Карлсберг Україна». Дані для аналізу наведені у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Структура поточних витрат ПрАТ «Карлсберг Україна»

Показники	Структура, %			Абсолютне відхилення (+;-)	
	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2020 до 2019	2021 до 2020
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	71,50	69,10	68,23	-2,40	-0,87
Адміністративні витрати	4,40	4,66	4,09	0,26	-0,57
Витрати на збут	23,21	25,51	24,46	2,31	-1,06
Інші операційні витрати	0,80	0,15	2,63	-0,65	2,48
Фінансові витрати	0,04	0,17	0,21	0,14	0,04
Інші витрати	0,05	0,40	0,38	0,35	-0,01
Разом	100,00	100,00	100,00	-	-

Джерело: розраховано автором на базі фінансової звітності підприємства, яка розміщена у додатку Б та Г.

З таблиці 2,7 видно, що протягом 2019-2021 років у структурі поточних витрат. ПрАТ «Карлсберг Україна» не відбулося значних змін.

Найбільшу частку у поточних витратах ПрАТ «Карлсберг Україна» займає собівартість реалізованої продукції, товарів та послуг, але з кожним роком їхня частка в структурі поступово зменшується. Так, у 2019 році вона займала 71,5% від усіх поточних витрат підприємства, у 2020 році вона зменшилася до 69,10%, та а потім, і до 68,23% у 2021 році.

На другому місці в структурі поточних витрат знаходяться витрати на збут. Їхня частка у поточних витратах у 2019 році складала 23,21%, у 2020 році вона збільшилася до 25,51%, а у 2021 році зменшилася до 24,46% від всього обсягу поточних витрат. Такі зміни можна пояснити тим, що підприємство постійно шукає нові можливості для збуту, та методи для його раціоналізації.

На третьому місці за розміром частки у поточних витратах знаходяться адміністративні витрати. У 2019 році вони складала 4,40% від всіх витрат, у 2020 році – 4,66%, а у 2021 році – 4,09%.

Частка інших операційних витрат у структурі поточних витрат підприємства у 2021 році збільшилася до 2,63%. У 2019 та 2020 роках вона складала менше 1%.

Фінансові та інші витрати протягом досліджуваного періоду складали менше 1% від всіх поточних витрат підприємства.

Далі проаналізуємо динаміку операційних витрат підприємства. Результати наведено у таблиці 2,8.

Таблиця 2.8

Динаміка операційних витрат ПрАТ «Карлсберг Україна»

Показники	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Відхилення			
				Абсолютне, (+;-)		Відносне, %	
				2020/ 2019	2021/ 2020	2020/ 2019	2021/ 2020
Матеріальні затрати	3127817	3912789	4024566	784972	111777	25,10	2,86
Витрати на оплату праці	411834	531608	604537	119774	72929	29,08	13,72
Відрахування на соціальні заходи	77197	91404	111417	14207	20013	18,40	21,90
Амортизація	378105	421579	505718	43474	84139	11,50	19,96
Інші операційні витрати	982297	1242247	1277690	259950	35443	26,46	2,85
Разом	4977250	6199627	6523928	1222377	324301	24,56	5,23

Джерело: розраховано автором на базі фінансової звітності підприємства, яка розміщена у додатку Б та Г.

Протягом періоду 2019-2021 років обсяг витрат всіх видів на підприємстві ПрАТ «Карлсберг Україна» поступово збільшувався. Загалом, вони збільшилися на 24,56% у 2020 році, та 5,23% у 2021 році.

Обсяг матеріальних затрат збільшився з 3127817 тис. грн. у 2019 році до 3912789 у 2020 році (на 25,10%), а потім ще на 2,86% у 2021 році, за який вони склали 4024566 тис. грн.. Це відбулося через те, що підприємство кожного року збільшує обсяги виробництва своєї продукції.

Витрати на оплату праці також збільшилися. У 2019 році вони становили 411834 тис. грн., у 2020 році – 531608 тис. грн., у 2021 році – 604537 тис. грн. Треба відзначити, що у 2019 та 2020 роках чисельність працівників не змінювалась, відповідно на підприємстві відбулися індексація та підвищення заробітної плати, які в сумі склали, в середньому, 29,08%.

Відрахування на соціальні заходи збільшились на 18,40%, з 77197 тис. грн. у 2019 році, до 91404 тис. грн. у 2020 році, У 2021 році вони збільшилися ще на 21,90%, і складають 111417 тис. грн.

Амортизація у 2020 та 2021 роках збільшилася на 11,50% та 19,96%, відповідно.

Інші операційні витрати у 2020 році збільшилися на 259950 тис. грн. (на 26,46%), та на 35443 тис. грн. (на 2,85%) у 2021 році.

Проаналізуємо структуру елементів операційних витрат ПрАТ «Карлсберг Україна». Дані для аналізу наведені рисунку 2.1 та у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Структура операційних витрат ПрАТ «Карлсберг Україна»

Показники	Структура, %			Абсолютне відхилення (+;-)	
	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2020 до 2019	2021 до 2020
Матеріальні затрати	62,84	63,11	61,69	0,27	-1,42
Витрати на оплату праці	8,27	8,57	9,27	0,30	0,69
Відрахування на соціальні заходи	1,55	1,47	1,71	-0,08	0,23
Амортизація	7,60	6,80	7,75	-0,80	0,95
Інші операційні витрати	19,74	20,04	19,58	0,30	-0,45
Разом	100	100	100	-	-

Джерело: розраховано автором на базі фінансової звітності підприємства, яка розміщена у додатку Б та Г.

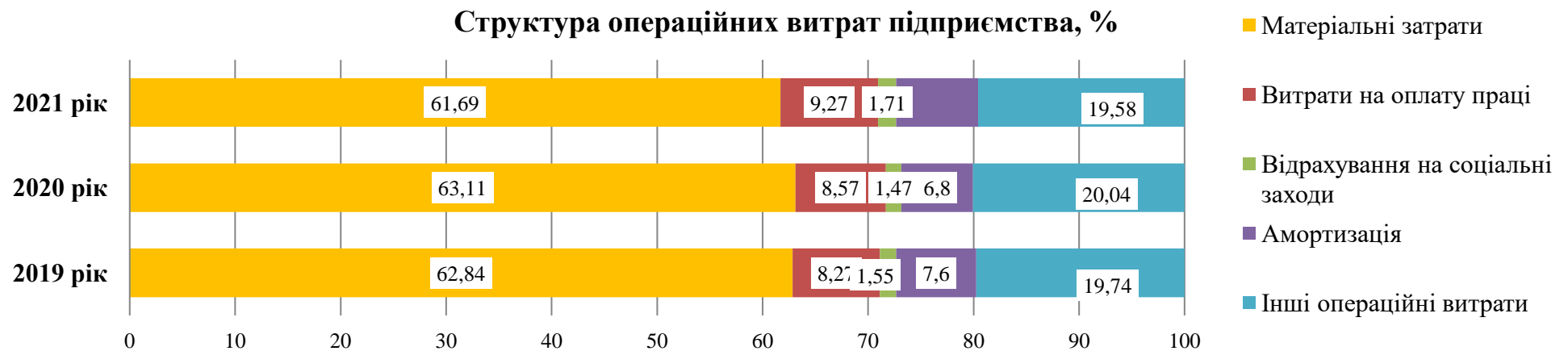

Рис. 2.1. Структура операційних витрат підприємства

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності підприємства, яка знаходиться у додатку Б та Г.

Як бачимо з таблиці 2.9, зміни у структурі витрат, які відбулися протягом досліджуваного періоду є незначними.

Найбільшу частку у структурі витрат займають матеріальні затрати. Це не дивно, адже саме до цих затрат входять вартість сировини, та матеріалів, необхідних для виготовлення продукції. У 2019 році вони склали 62,84% від всіх витрат, у 2020 році – 63,11%, а у 2021 році – 61,69%.

На другому місці за розміром частки у витратах знаходяться інші операційні витрати. До них відносять втрати на курсових різницях через перерахунок іноземної валюти в гривню за курсом НБУ, а також суму безнадійної дебіторської заборгованості.

На третьому місці за розміром частки знаходяться витрати на оплату праці. Вони склали 8,27% від всіх витрат у 2019 році, 8,57% у 2020 році, та 9,27% у 2021 році.

Амортизація займає четверте місце за часткою у витратах. У 2019 році вона складала 7,60% від всіх витрат, у 2020 році – 6,80%, а у 2021 році – 7,75%.

Найменшу частку у витратах ПрАТ «Карлсберг Україна» займають відрахування на соціальні заходи. У 2019 році вони склали лише 1,55% від всіх витрат підприємства. У 2020 році їхня частка трохи зменшилася, до 1,47%, а у 2021 році дещо зросла і склала 1,71%.

Проаналізуємо показники рентабельності ПрАТ «Карлсберг Україна». Рентабельність – це відносний показник, який відображає відношення отриманого ефекту (прибутку) до понесених витрат. Рентабельним є такий стан діяльності, коли протягом певного періоду отримані доходи перевищують витрати, створюється і накопичується прибуток.

Дані для аналізу рентабельності наведені у таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Аналіз показників рентабельності ПрАТ «Карлсберг Україна, %

Показник, %	Роки			Абсолютне відхилення	
	2019	2020	2021	2020 до 2019	2021 до 2020
Рентабельність активів,%	48,06	71,54	80,68	23,48	9,13
Рентабельність власного капіталу	35,35	56,54	46,49	21,19	-10,06
Рентабельність продукції	19,13	19,00	21,52	-0,13	2,52
Рентабельність необоротних активів	112,15	158,12	166,92	45,96	8,80
Рентабельність оборотних активів	100,04	138,36	149,72	38,33	11,36

Джерело: розраховано автором на базі фінансової звітності підприємства, яка розміщена у додатку Б та Г.

Порівнюючи показники рентабельності підприємства ПрАТ «Карлсберг Україна можна зробити висновки, що протягом аналізованого періоду, всі показники рентабельності підприємства збільшилися.

Рентабельність активів збільшилася на 23,48% у 2020 році, та на 9,13% у 2021 році. Рентабельність власного капіталу у 2020 році збільшилася на 21,19%, але у 2021 році зменшилася на 10,06%. Рентабельність продукції у 2020 році майже не змінилась, але у 2021 році вона збільшилася на 2,52%. Рентабельність необоротних активів у 2020 році збільшилася на 45,96%, та ще на 8,80% у 2021 році. Рентабельність оборотних активів у 2021 році збільшилася на 38,33%, а у 2021 році ще на 11,36%.

Фінансовий стан підприємства – одна з найважливіших характеристик результатів його діяльності, яка визначається взаємодією всіх складових фінансових відносин підприємства, сукупністю виробничо-господарських факторів.

Доцільно надавати оцінку фінансового стану підприємства за допомогою показників ліквідності, фінансової стійкості та ділової активності. Інформаційною базою для розрахунку цих показників є баланс (форма №1) складається з активу і пасиву, і свідчить про розподіл на активи і пасиви та фінансування активів за допомогою власного і притягнутого капіталу на дату балансу.

Показники ліквідності дозволяють визначити можливість підприємства на протязі року оплатити свої прострочені зобов'язання. Отже, розглянемо показники ліквідності підприємства подані в таблиці 2.11.

Таблиця 2.11

**Динаміка показників власного капіталу та ліквідності
ПрАТ «Карлсберг Україна»**

Показники	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Відхилення			
				Абсолютне,		Відносне, %	
				2020/ 2019	2021/ 2020	2020/ 2019	2021/ 2020
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Обсяг власного капіталу. тис. грн.	3107965	2916873	2966975	-191092	50102	-6,15	1,72
2. Маневреність грошових коштів	0,31	0,25	0,23	-0,06	-0,02	-20,07	-9,43

Продовження таблиці 2.11

1	2	3	4	5	6	7	8
3. Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття загальний)	1,50	1,51	1,46	0,01	-0,05	0,44	-3,53
4. Коефіцієнт швидкої ліквідності (коефіцієнт покриття проміжний)	1,308	1,191	1,104	-0,12	-0,09	-8,96	-7,31
5. Коефіцієнт платоспроможності (коефіцієнт абсолютної ліквідності)	1,002	0,793	0,699	-0,21	-0,09	-20,89	-11,8
6. Частка запасів в оборотних активах	13,01	21,15	24,24	8,14	3,09	62,55	14,61

Джерело: розраховано автором на базі фінансової звітності підприємства, яка розміщена у додатку Б та Г.

Порівнюючи показники ліквідності підприємства ПрАТ «Карлсберг Україна» за 2019-2021 роки можна зробити такі висновки:

Обсяг власного капіталу підприємства протягом 2020 зменшився на 6,15%, а протягом 2021 року збільшився на 1,72%. На кінець 2021 року він становив 2966975 тис грн.

Значення коефіцієнта поточної ліквідності протягом всього досліджуваного періоду перевищує одиницю, що вважається нормальним. За 2021 рік він складає 1,46.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності, хоча і зменшується, протягом всього аналізованого періоду значно перевищує оптимальне значення (0,2). За 2021 рік він складає 0,699. Це означає, що підприємство може наявними коштами погасити 69,9% своїх поточних зобов'язань.

Коефіцієнт покриття проміжний за 2021 рік дорівнює 1,104, що є більшим за норму 0,5–0,7. Це означає, що короткострокові зобов'язання можуть бути погашені за рахунок грошових коштів, а також дебіторською заборгованістю.

З таблиці 2.11 видно, що ліквідності підприємства, є дуже високою, але спостерігаються певні тенденції до її зменшення. В цілому, показники ліквідності свідчать про достатність ліквідних ресурсів для розрахунків за поточними зобов'язаннями.

Далі, розглянемо показники фінансової стійкості та стабільності підприємства подані у таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

**Динаміка показників фінансової стійкості та стабільності ПрАТ
«Карлсберг Україна»**

Показники	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Відхилення			
				Абсолютне		Відносне (%)	
				2020/ 2019	2021/ 2020	2020/ 2019	2021/ 2020
Коефіцієнт автономії (незалежності)	0,65	0,65	0,63	0,00	-0,02	-0,25	-2,69
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,65	0,65	0,64	0,00	-0,01	-0,25	-1,34
Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів	0,54	0,55	0,57	0,00	0,03	0,71	5,30
Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,82	0,82	0,84	0,01	0,01	1,15	1,58
Коефіцієнт фінансової залежності	0,35	0,35	0,37	0,00	0,02	0,46	4,93

Джерело: розраховано автором на базі фінансової звітності підприємства, яка розміщена у додатку Б та Г.

Порівнюючи показники фінансової стійкості та стабільності ПрАТ «Карлсберг Україна» можна зробити наступні висновки. Значення коефіцієнта автономії станом на кінець 2021 року (0,63) вказує на те, що 63% активів підприємства сформовані за рахунок власних коштів, що свідчить про значну фінансову стійкість підприємства і невелику залежність від кредиторів.

Коефіцієнт фінансової стійкості (0,64) вказує на те, що власний капітал складає 64% від поточних зобов'язань підприємства. Це означає, що підприємство має значну фінансову стійкість.

Значення коефіцієнта співвідношення позикових та власних коштів свідчить про те, що підприємство функціонує за рахунок саме власних коштів, маючи незначний обсяг запозичень.

Коефіцієнт мобільності (маневреності) власних коштів 0,84 за 2021 рік.. Нормативне значення цього показника 0,2–0,5. Незначне перевищення нормативного значення означає, що підприємство має дещо сповільнені можливості для фінансової маневреності.

2.4. Аналіз формування та ефективності використання активів підприємства

Активи – економічні ресурси у формі сукупних матеріальних або нематеріальних цінностей, які використовуються в господарській діяльності підприємства з метою отримання прибутку.

Функціонування будь-якого підприємства потребує інвестування значної частки капіталу в довгострокові матеріальні активи, які фізично існують, виконують роль засобів праці, становлять основу виробничої потужності підприємства і зазвичай складають основну частку необоротних активів.

Проведемо аналіз динаміки активів ПрАТ «Карлсберг Україна» у 2019-2021 роках. Дані для аналізу наведено в таблиці 2.13.

Таблиця 2.13

Динаміка активів ПрАТ «Карлсберг Україна» за 2019-2021рр, станом на кінець року, тис. грн.

Показники	Сума, тис. грн.			Абсолютне відхилення (+;-)		Відносне відхилення (%)	
	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2020/ 2019	2021/ 2020	2020/ 2019	2021/ 2020
1	2	3	4	5	6	7	8
1.Необоротні активи	2259474	2104367	2228771	-155107	124404	-6,86	5,91
Нематеріальні активи	27714	34796	48391	7082	13595	25,55	39,07
Основні засоби	1943541	1846217	1979845	-97324	133628	-5,01	7,24
Незавершені капітальні інвестиції	93320	90078	31905	-3242	-58173	-3,47	-64,58
Відстрочені податкові активи	192793	133061	156338	-59732	23277	-30,98	17,49
Інші необоротні активи	2106	215	12292	-1891	12077	-89,79	5617
2.Оборотні активи	2533155	2404768	2484762	-128387	79994	-5,07	3,33
Усього	4792629	4509135	4713533	-283494	204398	-5,92	4,53

Джерело: розраховано автором на базі фінансової звітності підприємства, яка знаходиться у додатку А та В.

Провівши аналіз активів підприємства у таблиці 2.13, можна зробити такі висновки. Станом на 31.12.2019 року ПрАТ «Карлсберг Україна» мало у своєму розпорядженні активи на суму 4792629 тис. грн. За 2020 рік обсяг активів зменшився на 283494 тис. грн., (на 5,92%) та 31.12.2020 року становив 4509135 тис. грн. За 2021 рік обсяг активів збільшився на 4,53%, проте він все ще залишається меншим, ніж на кінець 2019 року.

Обсяг оборотних активів у підприємства є дещо більшим, ніж необоротних. У 2019 році їх обсяг складав 2533155 тис. грн. у 2020 році він зменшився на 5,07% до 2404768 тис. грн., а у 2021 році, збільшився на 3,33%, до 4713533 тис. грн.

Обсяг необоротних активів за 2020 рік зменшився з 2259474 тис. грн. до 2104367 тис. грн. (на 6,86%), а у 2021 році, збільшився на 5,91%, до 2228771 тис. грн.

Вартість основних засобів у аналізованому періоді, спочатку скоротилась на 5,01% у 2020 році, а потім збільшилася на 7,24%. Ці зміни відбулися у зв'язку з процесом оновлення обладнання на підприємстві.

Обсяг нематеріальних активів за період 2019-2021 років збільшився з 27714 тис. грн. у 2019 році, до 48391 тис. грн. у 2021 році.

Незавершені капітальні інвестиції у аналізованому періоді зменшилися більше ніж у 3 рази: спочатку, на 3,47% у 2020 році, потім – на 64,58% у 2021 році. На 31.12.2021 вони становлять 31905 тис. грн.

Обсяг відстрочених податкових активів за 2020 рік зменшився з 192793 тис. грн. до 133061 тис. грн. (на 30,98%), а у 2021 році, збільшився на 17,49%, до 156338 тис. грн.

Далі проведемо аналіз структури активів ПрАТ «Карлсберг Україна» у 2019-2021 роках. Аналіз структури активів підприємства наведено в таблиці 2.14

Таблиця 2.14

**Динаміка структури активів ПрАТ «Карлсберг Україна»
за 2019-2021 рр., станом на кінець року, %**

Показники	Структура, %			Абсолютне відхилення	
	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2020/ 2019	2021 / 2020
1. Необоротні активи	47,14	46,67	47,28	-0,48	0,62
Нематеріальні активи	0,58	0,77	1,03	0,19	0,25
Основні засоби	40,55	40,94	42,00	0,39	1,06
Незавершені капітальні інвестиції	1,95	2,00	0,68	0,05	-1,32
Відстрочені податкові активи	4,02	2,95	3,32	-1,07	0,37
Інші необоротні активи	0,04	0,01	0,26	-0,03	0,25
2. Оборотні активи	52,86	53,33	52,72	0,48	-0,62
Всього:	100%	100%	100%	-	-

Джерело: розраховано автором на базі фінансової звітності підприємства, яка знаходиться у додатку А та В.

Для більшої наочності проілюструємо структуру активів підприємства у вигляді діаграм:

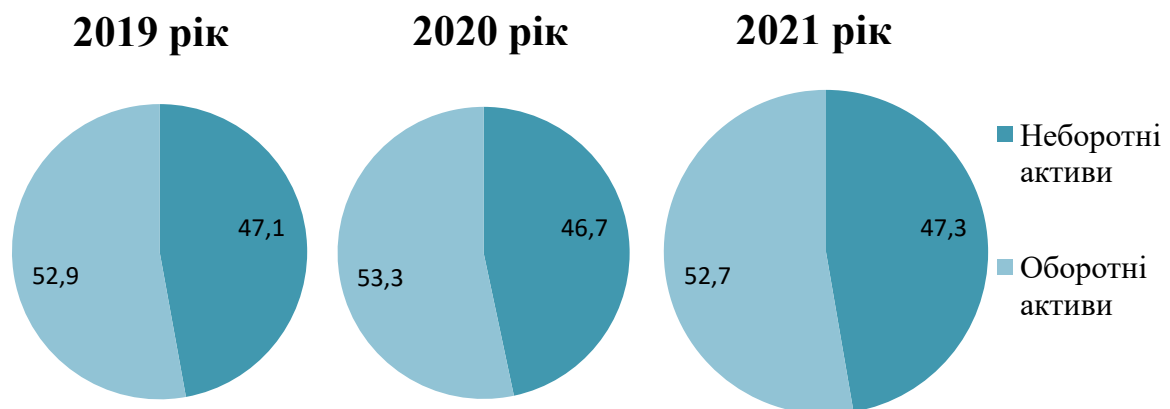

Рис. 2.2. Структура активів підприємства

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності підприємства, яка знаходиться у додатку А та В.

Провівши аналіз структури активів підприємства, ми бачимо, що підприємство має збалансовану структуру активів.

Основну частку активів підприємства займають оборотні активи. Їхня частка за аналізований період, спочатку збільшилася з 52,86% до 53,33% у 2020 році, потім зменшилася до 52,72% у 2021 році.

Частка необоротних активів у структурі, відповідно спочатку зменшилась з 47,14% у 2019 році до 46,67% у 2020 році, а потім збільшилася до 47,28% у 2021 році.

Основну частку необоротних активів займають основні засоби. Протягом аналізованого періоду, їхня частка у структурі активів збільшилася приблизно на 1,5%, з 40,55% у 2019 році, до 42,00% у 2021 році..

Незавершені капітальні інвестиції змінили свою частку у структурі активів, спочатку збільшившись з 1,95% у 2019 до 2,00% у 2020 році, а потім зменшившись до 0,68% у 2021 році. Основною причиною таких змін стало введення об'єктів у використання, і відповідно переведення їх у інші категорії.

Частка відстрочених податкові активів у структурі активів підприємства, спочатку зменшилась з 4,02% у 2019 році до 2,95% у 2020 році, а потім збільшилася до 3,32% у 2021 році.

Частка нематеріальних активів в розпорядженні підприємства протягом досліджуваного періоду збільшилася вдвічі, з 0,53% у 2019 році, до 1,03% у 2021 році.

Основні засоби – вартісна форма існування засобів праці, які тривалий час, не змінюючи при цьому своєї натуральної форми, багаторазово беруть участь у процесі виробництва, поступово спрацьовуються і частинами переносять свою вартість на вартість виготовленої продукції.

Проаналізуємо динаміку складових елементів основних засобів та незавершених капітальних інвестицій ПрАТ «Карлсберг Україна» за 2019-2021 роки за залишковою вартістю. Результати наведені у таблиці 2.15.

Таблиця 2.15

**Динаміка основних засобів ПрАТ «Карлсберг Україна»
за 2019–2021 роки, станом на кінець року, тис. грн.**

Показники	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Відхилення			
				Абсолютне, (+;-)		Відносне, %	
				2020/ 2019	2021/ 2020	2020/ 2019	2021/ 2020
Будівлі, земельні ділянки, споруди та передавальні пристрої	399826	369727	379544	-30 099	9 817	-7,53	2,66
Машини та обладнання	1382511	1437810	1444356	55 299	6 546	4,00	0,46
Пакувальні матеріали і тара	155536	133697	149255	-21 839	15 558	-14,04	11,64
Приладдя та інвентар	5256	4759	5729	-497	970	-9,46	20,38
Інші основні засоби	412	343	961	-69	618	-16,75	180,17
Усього	1943541	1946336	1979845	2 795	33 509	0,14	1,72

Джерело: розраховано автором на базі фінансової звітності підприємства.

З таблиці 2.15 бачимо, що вартість будівель, земельних ділянок, споруд та передавальних пристроїв у 2020 році зменшився на 7,53%, з 399826 тис грн. до 369727 тис. грн. Основною причиною цього були знос та амортизація існуючих у власності підприємства будівель. У 2021 році, після введення нових об'єктів, вартість будівель та споруд збільшилася на 2,66%, до 379544 тис. грн.

Підприємство постійно впроваджувало сучасні технології у своїй діяльності, відповідно обсяг машин та обладнання на ПрАТ «Карлсберг Україна» протягом періоду дослідження поступово збільшувався. У 2020 році їх обсяг збільшився на 55299 тис. грн., що дорівнює 4% від попереднього року. У 2021 році темп зростання дещо зменшилось, збільшення відбулось лише на 0,46%, або 6546 тис. грн.

Обсяг пакувальних матеріалів і тари у складі основних засобів у 2020 році зменшився на 14,04%, або 21839 тис. грн., до 133697 тис. грн., а у 2021 році навпаки, збільшився на 11,64%, до 149255 тис. грн.

Проаналізуємо структуру основних засобів підприємства ПрАТ «Карлсберг Україна» у 2019-2021 роках. Результати наведені у таблиці 2.16.

Таблиця 2.16

**Структура основних засобів підприємства за 2019–2021 роки,
станом на кінець року, %**

Показники	Структура, %			Абсолютне відхилення	
	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2020/ 2019	2021 / 2020
Будівлі, земельні ділянки, споруди та передавальні пристрої	20,57	19,00	19,17	-1,58	0,17
Машини та обладнання	71,13	73,87	72,95	2,74	-0,92
Пакувальні матеріали і тара	8,00	6,87	7,54	-1,13	0,67
Приладдя та інвентар	0,27	0,24	0,29	-0,03	0,04
Інші основні засоби	0,02	0,02	0,05	0,00	0,03
Усього	100	100	100	-	-

Джерело: розраховано автором на базі фінансової звітності підприємства, яка знаходиться у додатку А та В.

Проаналізувавши таблицю 2.16 ми бачимо, що структура основних засобів ПрАТ «Карлсберг Україна» є доволі стабільною. Всі зміни, які відбуваються в ній у період 2019-2021 років є дуже незначними.

Найбільшу частку основних засобів займають машини та обладнання. У 2019 році вони займали 71,13%, що становить більше ніж 2/3 від усіх основних засобів підприємства. У 2020 році їх частка збільшилася на 2,74%, до 73,87%, а у 2021 зменшилася на 0,92%, до 72,95% від усіх основних засобів підприємства.

На другому місці знаходяться будівлі, земельні ділянки, споруди та передавальні пристрої. Їх частка у всіх основних засобах підприємства спочатку зменшилася на 1,58% у 2020 році, з 20,57% до 19,00%, а потім, у 2021 році, збільшилася на 0,17% до 19,17%.

Пакувальні матеріали і тара двічі змінили свою частку у структурі активів протягом досліджуваного періоду, спочатку зменшившись з 8,00% до 6,87% у 2020 році, а потім збільшившись до 7,54% у 2021 році. Вони займають третє місце за розмірами частки, серед всіх основних засобів підприємства.

Приладдя та інвентар та інші основні засоби протягом всього періоду 2019-2021 років мали частку менше 1%.

Проведемо аналіз використання основних засобів на ПрАТ «Карлсберг Україна» за період 2019-2021 років.. Результати наведемо у таблиці 2.17.

Таблиця 2.17

Динаміка показників використання основних засобів

ПрАТ «Карлсберг Україна»

Показники	Сума, тис. грн			Абсолютне відхилення (+;-)		Відносне відхилення (%)	
	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2020/2019	2021 / 2020	2020/2019	2021/2020
1	2	3	4	5	6	7	8
Обсяг активів (баланс), тис. грн.	4792629	4509135	4713533	-283494	204398	-5,92	4,53
Середня величина основних засобів, тис. грн.	1738133	1894879	1913031	156746	18152	9,02	0,96
Озброєність основними засобами, тис. грн. /ос.	1192,95	1300,53	1252,92	107,58	-43,62	9,02	-3,35

продовження таблиці 2.17

1	2	3	4	5	6	7	8
Віддача основних засобів. грн.	3,13	4,13	4,21	1,00	0,07	32,01	1,81
Частка основних засобів в активах, %	40,55	40,94	42,00	0,39	1,06	0,96	2,59
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,58	0,62	0,63	0,04	0,01	6,11	1,80
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,42	0,38	0,37	-0,04	-0,01	-8,50	-2,91
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,14	0,04	0,09	-0,10	0,06	-73,76	157,40
Коефіцієнт мобільності активів	1,12	1,14	1,11	0,02	-0,03	1,93	-2,44

Джерело: розраховано автором на базі фінансової звітності підприємства, яка знаходиться у додатку А, Б, В та Г.

На кінець 2019 року обсяг активів підприємства ПрАТ «Карлсберг Україна» становив 4792629 тис. грн. За 2020 рік він зменшився на 5,92% (на 283494 тис. грн.), та у кінці 2020 року становив 4509135 тис. грн. У 2021 рік його обсяг збільшився на 4,53% (на 204398 тис. грн.), проте він все ще залишається меншим за 2019 рік.

Озброєність основними засобами у 2019 році становила 1192,95 тис. грн., у 2020 році – 1300,53 тис. грн., а у 2021 – 1252,92 тис. грн. Відповідно, за досліджуваний період вона спочатку збільшилася на 107,58 тис. грн. на особу у 2020 році, через збільшення обсягу основних засобів при незмінній чисельності працюючих, а потім зменшилася на 43,62 тис. грн. на особу в 2021 році, через збільшення чисельності працівників.

Віддача основних засобів за досліджуваний період зазнала суттєвого збільшення. У 2020 році відбулось підвищення, майже на 32,86%. У 2021 році, зростання продовжилось, проте вже значно повільнішим темпом, на 1,81%. Так, у 2019 році цей показник дорівнював 3,13 грн./грн., у 2020 році – 4,13 грн./грн., а у 2021 році 4,21 грн./грн. Це свідчить про те, що ефективність використання засобів праці на підприємстві щороку збільшується.

Частка основних засобів в активах за період 2019-2021 років збільшилася з 40,55% до 42%. Це значить те, що підприємство збільшує частку коштів, що інвестовані в основні засоби

Коефіцієнт зносу основних засобів у 2019 році становив 0,58, в 2020 році – 0,62, в 2021 – 0,63. За увесь досліджуваний період, значення коефіцієнту перевищують нормативне значення, яке повинне бути менше 0,5. Це означає, що кількість зношеного обладнання в структурі основних засобів на підприємстві збільшується.

Коефіцієнт придатності основних засобів є зворотнім показником до коефіцієнту зносу. Відповідно, його значення зменшилося з 0,42 у 2019 році до 0,37 у 2021 році. Це означає, що кількість придатного до використання обладнання за період 2019-2021 років, зменшилася на 5%.

Коефіцієнт оновлення основних засобів для 2019 року дорівнює 0,14, для 2020 року він зменшився до 0,04, для 2021 року – збільшився до 0,09. Це означає, що темпи оновлення основних засобів та обладнання за даний період дещо сповільнилися.

Коефіцієнт мобільності активів у 2019 році становив 1,12, в 2020 році – 1,14, в 2021 році – 1,11. Показник за досліджуваний період майже не зазнав змін, що свідчить про те, що кількість необоротних засобів по відношенню до оборотних активів залишилася приблизно на тому самому рівні.

Отже, підприємство ПрАТ «Карлсберг Україна» має на своєму балансі доволі суттєвий обсяг основних засобів, які в своїй більшості, й складають потенціал необоротних активів підприємства. Також, незначна його частка формується з нематеріальних активів підприємства. Ці елементи складають вагомую частину в механізмі формування та використання потенціалу підприємства для збільшення ефективності його діяльності.

Далі проведемо аналіз структури оборотних активів ПрАТ «Карлсберг Україна» у 2019-2021 роках. Аналіз структури оборотних активів підприємства наведено в таблиці 2.18 та на рисунку 2.3.

Таблиця 2.18

Структура оборотних активів ПрАТ «Карлсберг Україна»

Показники	Структура, %			Абсолютне відхилення	
	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2020/ 2019	2021 / 2020
Запаси	13,01	21,15	24,24	8,14	3,09
Виробничі запаси	5,33	9,06	13,23	3,73	4,18
Незавершене виробництво	1,29	1,88	2,05	0,59	0,17
Готова продукція	6,33	9,91	8,62	3,58	-1,29
Товари	0,06	0,30	0,33	0,23	0,03
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	18,08	24,84	25,22	6,75	0,39
Дебіторська заборгованість за розрахунками	1,95	1,23	2,25	-0,72	1,03
Витрати майбутніх періодів	0,16	0,24	0,27	0,08	0,03
Гроші та їх еквіваленти	66,66	52,51	48,00	-14,15	-4,50
Інші оборотні активи	0,14	0,04	0,01	-0,10	-0,03
Всього:	100%	100%	100%	-	-

Джерело: розраховано автором на базі фінансової звітності підприємства, яка знаходиться у додатку А та В.

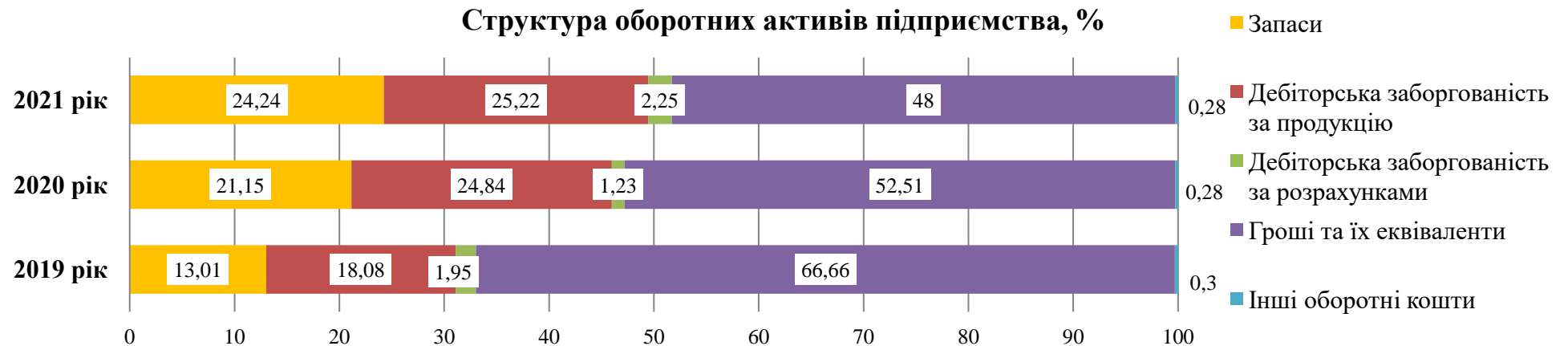

Рис. 2.3. Структура оборотних активів підприємства

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності підприємства, яка знаходиться у додатку А та В.

Провівши аналіз структури оборотних активів підприємства, наведеної у таблиці 2.18 та на рисунку 2.3, ми дійшли таких висновків:

Основну частку оборотних активів підприємства займають гроші та їх еквіваленти. Їхня частка за аналізований період поступово зменшувалась, спочатку з 66,66% до 52,51% у 2020 році, а потім, у 2021 році, ще до 48,00%.

Друге місце за розміром частки у структурі оборотних активів займає дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги. Її частка протягом аналізованого періоду збільшилась з 18,08% до 24,84% у 2020 році, і до 25,22%. у 2021 році.

На третьому місці за розміром частки у оборотних активах знаходяться запаси. Їхня частка протягом аналізованого періоду також значно збільшилась. У 2020 році вона зросла з 13,01% до 21,15%, а у 2021 році до 24,24%.

Частка готової продукції, складала найбільшу частку серед запасів у оборотних активах у 2019 та 2020 роках. У 2019 році вона дорівнювала 6,33%, у 2020 році збільшилася до 9,91%. Проте, у 2021 році відбулося її зменшення до 8,62%, і вона перемістилась на друге місце.

На кінець досліджуваного періоду, найбільшу частку у оборотних активах, серед запасів, складала виробничі запаси. У 2019 та 2020 роках їхня частка була на другому місці, і складала 5,33% від усіх оборотних активів у 2019 році, та 9,06% у 2020 році. Проте, через стрімке зростання до 13,23% у 2021 році, вони вирвалися на перше місце.

Далі, проведемо аналіз динаміки оборотних активів ПрАТ «Карлсберг Україна» у 2019-2021 роках. Результати аналізу оборотних активів підприємства наведено в таблиці 2.19.

Таблиця 2.19

Динаміка оборотних активів ПрАТ «Карлсберг Україна»

Показники	Сума, тис. грн			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення (%)	
	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2020/2019	2021 / 2020	2020/2019	2021 / 2020
Запаси	329591	508582	602293	178991	93711	54,31	18,43
Виробничі запаси	134969	217817	328850	82848	111033	61,38	50,98
Незавершене виробництво	32737	45299	50915	12562	5616	38,37	12,40
Готова продукція	160264	238279	214276	78015	-24003	48,68	-10,07

продовження таблиці 2.19

1	2	3	4	5	6	7	8
Товари	1621	7187	8252	5566	1065	343,37	14,82
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	458078	597225	626753	139147	29528	30,38	4,94
Дебіторська заборгованість за розрахунками	49363	29480	56011	-19883	26531	-40,28	90,00
Гроші та їх еквіваленти	1688599	1262637	1192709	-425962	-69928	-25,23	-5,54
Витрати майбутніх періодів	4001	5814	6635	1813	821	45,31	14,12
Інші оборотні активи	3523	1030	361	-2493	-669	-70,76	-64,95
Всього:	2533155	2404768	2484762	-128387	79994	-5,07	3,33

Джерело: розраховано автором на базі фінансової звітності підприємства, яка знаходиться у додатку А та В.

Проаналізувавши таблицю 2.19 бачимо, що обсяг оборотних активів у підприємства у 2019 році складав 2533155 тис. грн., у 2020 році він зменшився на 5,07% до 2404768 тис. грн., а у 2021 році, збільшився на 3,33%, до 4713533 тис. грн.

Найбільшу частку оборотних засобів ПрАТ «Карлсберг Україна» складають гроші та їх еквіваленти. У 2019 році вони склали 1688599 тис. грн. (приблизно 66% від всіх оборотних засобів). У 2020 році, їх обсяг зменшився на 25,23%, а у 2021 році, ще на 5,54%, до 1192709 тис. грн. Основною причиною цього є виплата дивідендів акціонерам.

Обсяг запасів у 2020 році збільшився на 54,31%, з 329591 тис. грн. до 508582 тис. грн. У 2021 році обсяг запасів також зазнав збільшення на 18,43%, до 602293 тис. грн. Можливо це відбулося через зміну політики формування запасів на підприємстві – підприємство вирішило конвертувати більшу частину наявних грошей у виробничі запаси.

Обсяг виробничих запасів збільшився з 134969 тис. грн. у 2019 році на 61,38%, до 217817 тис. грн. у 2020 році. У 2021 році він збільшився ще на 50,98% до 328850 тис. грн. Причиною цього є зміну політики формування запасів на підприємстві відповідно до збільшення обсягу виробництва продукції.

Обсяг готової продукції на складах за 2020 рік збільшився з 160264 тис. грн. до 238279 тис. грн. (на 48,68%), а у 2021 році, зменшився на 5,91%, до 214276 тис. грн.

Значного збільшення зазнала дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи і послуги. Її обсяг збільшився на третину (на 30,38%), з 458078 тис. грн. у 2019, до 597225 тис. грн. у 2020 році. У 2021 році, її обсяг збільшився ще на 4,94%, до 626753 тис. грн. Це говорить про те, що контрагенти, з якими співпрацює підприємство, не відрізняються особливою надійністю.

Дебіторська заборгованість за розрахунками: за розрахунками у 2020 році зменшилася на 40,28% з 49363 тис. грн., до 29480 тис. грн., а у 2021 році збільшилася на 90%, до 56011 тис. грн.

Оборотні кошти підприємства постійно знаходяться в обігу. Для того, щоб визначити ефективність їх використання проаналізуємо такі показники, як коефіцієнт оборотності, коефіцієнт завантаженості оборотних активів, тривалість одного обороту, та інші. Дослідження ефективності використання оборотних активів ПрАТ «Карлсберг Україна» наведено в таблиці 2.20.

Таблиця 2.20

**Динаміка ефективності використання оборотних активів
ПрАТ «Карлсберг Україна»**

Показники	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Абсолютне відхилення (+;-)		Відносне відхилення (%)	
				2020/ 2019	2021/2020	2020/2019	2021/2020
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	3213602,5	2468961,5	2444765	-744641	-24197	-23,17	-0,98
Коефіцієнт обертання оборотних активів, оборотів	1,89	3,09	3,41	1,20	0,32	63,22	10,26
Тривалість обороту оборотних активів, днів	192,8	118,1	107,2	-75	-11	-38,73	-9,30
Рентабельність оборотних активів, %	42	82	69	40	-13	94,03	-15,32
Коефіцієнт завантаження, грн.	0,53	0,32	0,29	-0,20	-0,03	-38,73	-9,30%

Джерело: розраховано автором на базі фінансової звітності підприємства, яка знаходиться у додатку А, Б, В та Г.

З таблиці 2.20 видно, що протягом аналізованого періоду середньорічна вартість оборотних активів зменшується. У 2020 році відбулось зменшення на 23,17%, або на 744641 тис. грн. у вартісному вираженні. Причиною цього були виплати дивідендів власникам. У 2021 році зменшення було вже значно менш суттєве, всього на 0,98%, до 2444765 тис. грн.

Коефіцієнт обертання оборотних активів зазнав значного збільшення з 1,89 оборотів у 2019 році до 3,09 оборотів у 2020 році, та 3,41 оборотів у 2021 році. Причиною таких змін стало зменшення обсягу оборотних активів на підприємстві у купі зі збільшенням обсягів виробництва та реалізації продукції.

Тривалість одного обороту оборотних активів суттєво зменшилася у досліджуваному періоді, що є дуже позитивним явищем для діяльності підприємства, адже через менший термін обертання збільшується кількість виробничих циклів протягом року. У 2020 році вона зменшилась на 75 днів, (або 38,73%), далі, у 2021 році вона зменшилась ще на 11 днів (9,3%), до 107 днів. Такі зміни відбулися через зменшення коефіцієнту обертання оборотних активів.

Рентабельність оборотних активів у 2020 році збільшилась майже вдвічі, на 40% через значне зменшення середньорічного обсягу оборотних активів на підприємстві при збільшенні чистого прибутку. При цьому, в 2021 році через зменшення чистого прибутку рентабельність оборотних активів зазнала зменшення на 13%.

Коефіцієнт завантаження оборотних коштів показує, скільки оборотних коштів підприємства припадає на одну гривню реалізованої продукції. У 2020 році він зменшився на 0,20 грн./грн., та у 2021 ще на 0,03 грн./грн. Це відбулося через значне збільшення обсягів реалізованої продукції при зменшенні обсягів оборотних коштів на підприємстві, через що ефективність використання оборотних активів підприємства збільшилася.

Перейдемо до показників ділової активності підприємства ПрАТ «Карлсберг Україна». Проаналізуємо дані, за період 2019-2021 років, які подані в таблиці 2.21.

Таблиця 2.21

**Динаміка показників ділової активності
ПрАТ «Карлсберг Україна»**

Показники	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Відхилення			
				Абсолютне		Відносне (%)	
				2020/ 2019	2021/ 2020	2020/ 2019	2021/ 2020
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>
Коефіцієнт обертання активів	1,27	1,69	1,77	0,42	0,08	33,28	4,44
Коефіцієнт обертання мобільних коштів (оборотних коштів)	2,40	3,17	3,35	0,77	0,18	32,09	5,66
Середній час обертання оборотних коштів	152,01	115,08	108,91	-36,93	-6,16	-24,29	-5,36
Коефіцієнт обертання готової продукції	37,95	32,01	38,86	-5,94	6,85	-15,66	21,40
Коефіцієнт обертання власного капіталу	1,96	2,61	2,81	0,66	0,19	33,61	7,33
Віддача необоротних активів	2,69	3,62	3,74	0,93	0,11	34,64	3,08

Джерело: розраховано автором на базі фінансової звітності підприємства, яка знаходиться у додатку А, Б, В та Г.

Проаналізувавши показники ділової активності підприємства ПрАТ «Карлсберг Україна» можна зробити наступні висновки.

Коефіцієнт оборотності активів відображає швидкість обороту сукупного капіталу, або кількість грошових одиниць реалізованої продукції яка отримується на одну грошову одиницю активів. склав На кінець 2021 року, цей показник склав 1,77, що означає що підприємство отримало 1 грн 77 копійок на кожную гривню вартості активів підприємства.

Значення коефіцієнтів обертання свідчить про кількість оборотів, яку здійснили за рік певні активи чи капітал підприємства. Оборотні кошти підприємства обернулися 3,35 разів за 2021 рік. Тривалість одного обороту становила відповідно 108,91 дні, що на 6 днів менше, ніж у 2020 році, та на 43 дні менше ніж у 2019 році.

Отже, формування та використання потенціалу оборотних активів підприємства є досить ефективним, і протягом досліджуваного періоду його

ефективність поступово зростає. Коефіцієнти обертання оборотних коштів та готової продукції збільшуються, що відповідно, зменшує термін обороту, і дозволяє підприємству потенційно виготовляти більші обсяги продукції.

2.5. Оцінка ефективності формування та використання майнового потенціалу підприємства

Проведемо оцінку та аналіз майнового потенціалу ПрАТ «Карлсберг Україна». Визначимо сукупну вартість майнового потенціалу підприємства за допомогою вартісного методу оцінки. Згідно з методикою вартісної оцінки розміру складових елементів потенціалу підприємства при його формуванні необхідно розрахувати сукупну вартість майнового потенціалу підприємства за даними звітного періоду. Дані для розрахунку наведені в таблиці 2.22.

Таблиця 2.22

Динаміка складових майнового потенціалу ПрАТ «Карлсберг Україна»

Показники	Сума, тис. грн.			Абсолютне відхилення (+;-)		Відносне відхилення (%)	
	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2020/2019	2021/2020	2020/2019	2021/2020
Середньорічна вартість основних виробничих засобів, тис. грн.	1738133	1894879	1913031	156746	18152	9,02	0,96
Нормативний коефіцієнт ефективності капітальних вкладень	0,15	0,15	0,15	0	0	0,00	0,00
Нормовані оборотні засоби, тис. грн.	2533155	2404768	2484762	-128387	79994	-5,07	3,33
Коефіцієнт участі оборотних засобів у виробництві продукції	0,42	0,32	0,30	-0,10	-0,02	-24,29	-5,36
Сумарна вартість нематеріальних активів і земельних ресурсів за експертною оцінкою, тис. грн.	27714	34796	48391	7082	13595	25,55	39,07
Товарна продукція у порівняльних цінах, тис. грн.	6082608	7627372	8327192	1544764	699820	25,40	9,18

Джерело: розраховано автором на базі фінансової звітності підприємства, яка знаходиться у додатку А, Б, В та Г.

З таблиці 2.22 бачимо, що середньорічна вартість основних виробничих засобів у 2020 році збільшилась на 156746 тис грн. (9,02%). У 2021 році їх вартість ще трохи зросла, на 18152 тис. грн. що склала 0,96%.

Обсяг нормованих оборотних засобів зменшився на 5.07% у 2020 році з 2533155 тис. грн. до 2404768 тис грн. У 2021 році їх обсяг збільшився на 3.33% і склав 2484762 тис. грн.

Коефіцієнт участі оборотних засобів протягом досліджуваного періоду спочатку зменшився на 0,10 з 0,42 до 0,32 у 2020 році, а потім ще на 0,02, до 0,30 у 2021 році.

Сумарна вартість нематеріальних активів і земельних ресурсів за експертною оцінкою збільшилась на 25,07% у 2020 році та на 39,07% у 2021 році відповідно, на 7082 тис. грн. та на 13595 тис. грн.

Обсяг товарної продукції у порівняльних цінах у 2020 році збільшився на 25,40% або на 1544764 тис. грн. У 2021 році його зростання дещо сповільнилось, і склало 9,18%, або 699820 тис. грн.

Визначимо вартість майнового потенціалу ПрАТ «Карлсберг Україна» та вартість потенціалів, що його складають. Результати розрахунку наведені у таблиці 2.23.

Таблиця 2.23

**Вартість майнового потенціалу ПрАТ «Карлсберг Україна»
у 2019-2021 роках**

Показники	Сума, тис. грн			Абсолютне відхилення (+;-)		Відносне відхилення (%)	
	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2020 / 2019	2021 / 2020	2020 / 2019	2021 / 2020
Потенціал основних засобів	260720	284232	286955	23512	2722	9,02	0,96
Потенціал оборотних активів	379973	360715	372714	-19258	11999	-5,07	3,33
Потенціал нематеріальних активів та земельних ділянок	4157	5219	7259	1062	2039	25,55	39,07
Розмір майнового потенціалу	644850	650166	666928	5316	16761	0,82	2,58

Джерело: розраховано автором на основі даних таблиці 3.10

З таблиці 2.23 видно, що розмір майнового потенціалу ПрАТ «Карлсберг Україна» у 2019 році становив 644850 тис. грн., у 2020 році 650166 тис. грн., а у 2021 році 666928 тис. грн. Відповідно, у 2020 році обсяг його зростання становив 5316 тис. грн., або 0,82%. У 2021 році його зростання дещо пришвидшилося, і становило 2,58% або 16761 тис. грн.

Потенціал основних засобів підприємства у 2020 році зазнав збільшення на 9,02%, з 260720 тис грн., до 284232 тис. грн. У 2021 році зростання його обсягу значно вповільнилось, і він збільшився всього на 0,96%, що у вартісному вираженні складає 2722 тис. грн.

Потенціал оборотних активів ПрАТ «Карлсберг Україна» протягом досліджуваного періоду, спочатку зменшився у 2020 році з 379973 тис. грн. до 360715 тис. грн., а потім, у 2021 році зріс на 3,33% до 372714 тис. грн.

Потенціал нематеріальних активів та земельних ділянок відіграє невелику роль у майновому потенціалі ПрАТ «Карлсберг Україна». За досліджуваний період його обсяг збільшився спочатку на 1062 тис. грн. (25,55%) у 2020 році, а потім на 2039 тис. грн. (39,07%) у 2021 році.

Далі проаналізуємо структуру складових елементів майнового потенціалу ПрАТ «Карлсберг Україна» на основі даних, які наведені у таблиці 2.24.

Таблиця 2.24

**Структура складових елементів майнового потенціалу
ПрАТ «Карлсберг Україна»**

Показники	Структура, %			Абсолютне відхилення (+;-)	
	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2020/ 2019	2021 / 2020
Потенціал основних засобів	40,43%	43,72%	43,02%	3,29%	-0,70%
Потенціал оборотних активів	58,92%	55,48%	55,89%	-3,44%	0,40%
Потенціал нематеріальних активів та земельних ділянок	0,64%	0,80%	1,09%	0,16%	0,29%
Розмір майнового потенціалу	100,00%	100,00%	100,00%	-	-

Джерело: розраховано автором на основі даних таблиці 2.23.

Як бачимо з таблиці 2.24 найбільшу частку у структурі майнового потенціалу ПрАТ «Карлсберг Україна» протягом всього періоду дослідження

займає потенціал оборотних активів, який складав 58,92% від всього майнового потенціалу підприємства у 2019 році. У 2020 році його частка зменшилась до 55,48% та у 2021 році дещо збільшилася до

На другому місці у структурі майнового потенціалу підприємства знаходиться потенціал його основних засобів. За аналізований період його частка спочатку у 2020 році збільшилася з 40,43% до 43,72%, а потім, у 2021 році вона зменшилася до 43,02% від всього майнового потенціалу підприємства.

Потенціал нематеріальних активів та земельних ділянок займає вкрай незначну частку у майновому потенціалі ПрАТ «Карлсберг Україна». У 2019 році він складав 0,64% у структурі майнового потенціалу, у 2020 році його частка збільшилася до 0,80%. У 2021 році його частка зросла ще більше, і склала 1,09% від усього майнового потенціалу ПрАТ «Карлсберг Україна».

Висновки до розділу 2

Підприємство ПрАТ «Карлсберг Україна» є частиною Carlsberg Group, однієї з провідних пивоварних груп у світі з великим портфелем брендів пива та інших напоїв. До складу Carlsberg Ukraine входять заводи в м. Запоріжжя, м. Київ та м. Львів. Компанія вже багато років стабільно утримує друге місце за розміром частки українського ринку пива, що складає приблизно 30%.

Діяльність підприємства протягом періоду 2019-2021 років була дуже успішною. Обсяги виробництва у цьому періоді мали тенденцію до збільшення, що в результаті має значний вплив на більшість фінансових показників діяльності, і зокрема на зміну обсягу чистого прибутку. Так, в період з 2019 по 2021 рік чистий прибуток підприємства збільшився на 25,54%.

Найголовнішим видом діяльності для підприємства є виробництво та реалізація пива. На нього приходить приблизно 90% від всього чистого доходу підприємства. Іншими видами продукції є безалкогольні напої та сидр. Їх виробництво та реалізація приносять підприємству 5,5% та 4,5% доходу.

Кількість працівників у даному періоді зазнала несуттєвого збільшення, приблизно на 5%, проте через те, що на підприємстві

застосовуються найсучасніші методи та практики виробництва, продуктивність праці зросла майже на 20%.

Проведений аналіз рентабельності показав, що протягом аналізованого періоду 2019-2021 років, всі показники рентабельності активів мали тенденцію до покращення. Загалом, рентабельність активів у 2020 році збільшилася на 23,48%, і у 2021 році ще на 9,13%. Рентабельність необоротних активів зросла на 45,96% у 2020 році, та на 8,80% у 2021 році. Рентабельність оборотних активів також підвищилася. У 2020 році зростання склало 38,33%, а у 2021 році ще на 11,36%. Рентабельність продукції у 2020 році майже не змінилась, але у 2021 році вона збільшилася на 2,52%.

Такі зміни пояснюються збільшенням обсягів виробництва, і , відповідно, й доходів від реалізації продукції

Аналіз показників фінансової стійкості та стабільності довів, що підприємство має істотний рівень фінансової незалежності, тобто кредитори не можуть суттєво вплинути на його процеси та діяльність.

Структура активів ПрАТ «Карлсберг Україна» є доволі збалансованою. Частка оборотних активів більша за частку необоротних приблизно на 5%. Протягом аналізованого періоду їх обсяг та частка у активах трохи зменшилися, але частка все ще залишається більшою за необоротні активи.

У структурі оборотних активів переважають гроші та їх еквіваленти. На кінець 2021 року вони складають 48% від усіх оборотних активів підприємства. Це пояснюється тим, що компанія зберігає значні кошти на власних банківських рахунках, щоб спрямувати їх на виплати дивідендів акціонерам. На другому місці у структурі оборотних активів знаходиться дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (на кінець 2021 року – 25,22%). Далі знаходяться запаси що складають на кінець 2021 року 24,24% від усіх оборотних активів. В основному, вони складаються з виробничих запасів та готової продукції.

Необоротні активи, відповідно, займають друге місце у структурі активів підприємства. Найбільшу їх частку складають основні засоби (42%

від всіх активів у 2021 році). На другому місці серед необоротних активів знаходяться відстрочені податкові активи, які у 2021 році складають 3,32% від усіх активів підприємства. Частки нематеріальних активів, незавершених капітальних інвестицій та інших необоротних активів є дуже незначною (менше 1% від всіх активів підприємства).

Сукупну вартість майнового потенціалу підприємства було оцінено за допомогою методики вартісної оцінки.

Розмір майнового потенціалу ПрАТ «Карлсберг Україна» у 2019 році складав 644850 тис. грн., у 2020 році збільшився на 5316 тис. грн. до 650166 тис. грн., та у 2021 році збільшився ще на 16761 тис. грн. до 666928 тис. грн. Основною причиною для цього стало збільшення потенціалу основних засобів, через збільшення їх обсягу, і відповідно, збільшення продуктивності праці на підприємстві. Його структуру у 2021 році складають: 55,89% – потенціал оборотних активів, 43,02% – потенціал основних засобів, та 1,09% – потенціал нематеріальних активів та земельних ділянок.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МАЙНОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРАТ «КАРЛСБЕРГ УКРАЇНА»

3.1. Напрями удосконалення формування та використання майнового потенціалу підприємства

Важливими питаннями, які необхідно вирішити для удосконалення механізму формування та використання майнового потенціалу на ПрАТ «Карлсберг Україна», є розробка економічних механізмів управління, що потребує поглиблених досліджень в напрямках пошуку адекватних сучасним умовам форм і методів управління майновим потенціалом. Можливо задіяти два основні напрямки нарощування потенціалу ПрАТ «Карлсберг Україна»: зовнішній, пов'язаний із залученням ресурсів на підприємство ззовні, та внутрішній, пов'язаний із пошуком та реалізацією внутрішніх резервів підприємства.

Для підвищення ефективності використання майнового потенціалу ПрАТ «Карлсберг Україна» необхідно провести виявлення резервів та їх сумарну оцінку відповідно їх придатності до нарощування потенціалу. Для розвитку потенціалу підприємству необхідно накопичити певний визначений мінімум техніки, здатної викликати ланцюгову реакцію технічного саморозвитку.

Удосконалення механізму формування та використання майнового потенціалу ПрАТ «Карлсберг Україна» можна здійснювати за такими основними напрямами: удосконалення організаційної структури управління майновим потенціалом підприємства, оптимізація організації бізнес-процесів, які стосуються ресурсів підприємства, шляхом поліпшення системи планування, обліку і контролю за основними показниками майнового потенціалу підприємства, удосконалення управління виробничими ресурсами і запасами; підвищення ефективності управління інноваційними процесами на підприємстві та поліпшення якості вироблюваної продукції.

Поліпшити систему планування, обліку і контролю за основними показниками майнового потенціалу ПрАТ «Карлсберг Україна» можна за допомогою впровадження ефективної системи планування, внутрішнього контролю, широкого і всебічного впровадження обчислювальної техніки, розвитку комп'ютерних мереж зв'язку, застосування сучасних програмних засобів: технологій управління та інформаційних технологій.

Важливим фактором для удосконалення механізму формування та використання майнового потенціалу підприємства ПрАТ «Карлсберг Україна» є проведення заходів для покращення основних засобів підприємства, підвищення ефективності управління формуванням та використанням майнового потенціалу та зростання обсягів виробленої ним продукції (виконаних робіт, наданих послуг). Корисними діями у цьому напрямку стануть оновлення та технічне вдосконалення основних засобів, впровадження досягнень науково-технічного прогресу, яке дасть змогу підвищити рівень механізації та автоматизації виробництва, продуктивності праці робітників, посприє економії матеріальних витрат, підвищить культуру та безпеку виробництва.

Узагальнюючи вищесказане, для ПрАТ «Карлсберг Україна» буде доцільно здійснити:

- підвищення якості сировини з урахуванням досягнень вітчизняних та імпорتنих технологій та інновацій, після якого збільшиться ефективність і корисність використання сировини та технологічність виробництва, відповідно, збільшиться й віддача основних засобів;
- зменшення втрат корисних речовин у відходах та їх переробка дозволить збільшити обсяг виробництва;
- впровадження системи утилізації відходів на місці їх виникнення дозволить збільшити віддачу основних засобів;
- впровадження досягнень сучасного науково-технічного прогресу, в першу чергу, безвідходних, маловідходних, ресурсозберігаючих технологій

та техніки збільшить вихід продукції з того самого обсягу переробленої сировини та віддачу основних засобів;

– заміна діючого застарілого обладнання на нове, більш економічно-та ресурсоефективне підвищить рівень концентрації виробництва до оптимальних розмірів.

Такі дії дозволять ПрАТ «Карлсберг Україна» більш повно використати свої ресурси, основними з яких є основні засоби. Вони допоможуть підприємству зменшити необхідність введення нових виробничих потужностей при зміні обсягів виробництва, і відповідно, привести до більш ефективного використання доходу та прибутку підприємства, зокрема, до спрямування більшої частки доходів підприємства на автоматизацію технологічних процесів на підприємстві.

Ефективне використання оборотних засобів є також одним із першочергових завдань для ПрАТ «Карлсберг Україна» у сучасних умовах. Можна виділити такі основні заходи, що допоможуть вплинути на ефективність використання оборотних активів ПрАТ «Карлсберг Україна»:

- раціональне використання виробничих запасів;
- покращення організації постачання;
- вдосконалення форм організації праці;
- вдосконалення системи економічного стимулювання, використання сировинних та паливно-енергетичних ресурсів;
- раціональна організація збуту готової продукції;
- своєчасне оформлення документації та здійснення вчасних перевезень.

Прискорення обігу оборотних коштів підприємства на стадіях створення виробничих запасів, незавершеного виробництва то обігу продукції під час продажу продукції дозволить знизити витрати та збільшити обсяг виробництва, і відповідно, реалізації продукції без додаткових фінансових вкладень.

Також, доцільно провести удосконалення організаційної структури управління механізмом формування та використання майнового потенціалу ПрАТ «Карлсберг Україна». Це означає, насамперед, необхідність встановлення оптимальної чисельності та структури управлінського апарату підприємства, а також чисельності працівників виробничих відділів та підрозділів згідно з чинними нормами, нормативами та реальними потребами підприємства з урахуванням сучасних ринкових умов тощо.

Зі сторони покращення організації управління ресурсами ПрАТ «Карлсберг Україна», доцільно застосувати такі методи, спрямовані на підвищення ефективності роботи майнового потенціалу:

- створення чіткої системи контролю за виробництвом;
- своєчасне виявлення незавантаженого обладнання та виробничих площ;
- створення системи критеріїв за якими будуть оцінюватись постачальники для збільшення ефективності процедури їх відбору та забезпечення надійності поставок та якості ресурсів,
- розширення обсягу виробництва на наявних виробничих потужностях та площах;
- застосування сучасної оргтехніки, яка дозволить вести облік руху матеріалів і продукції в режимі реального часу.

Додатково, підприємству буде доцільно провести аналіз наявного обладнання та ресурсів щодо можливості їх використання для створення та виробництва нових видів продукції. Такі дії допоможуть ще більше розширити асортимент продукції компанії на ринку при мінімальних витратах.

Дані шляхи підвищення ефективності використання майнового потенціалу дозволять ПрАТ «Карлсберг Україна» зменшити потребу у введенні виробничих потужностей, ефективніше використовувати доходи підприємства, підвищити продуктивність праці, зменшити витрати та збільшити обсяг виробництва з мінімальними додатковими фінансовими вкладеннями.

3.2. Економічне обґрунтування доцільності та ефективності проекту удосконалення використання майнового потенціалу підприємства

Основною проблемою майнового потенціалу ПрАТ «Карлсберг Україна», на нашу думку, є недостатньо ефективне використання основних засобів та недостатньо розгалужений асортимент продукції. Підприємство має значний обсяг виробничих потужностей, проте далеко не всі з них використовуються на повну. Невикористані потужності могли б бути направлені на виробництво продукції нових видів, які потенційно можуть ще більше розширити присутність підприємства на ринках, де воно веде свою діяльність, та диверсифікувати портфель продукції підприємства. З іншого боку, обладнання що використовується на підприємстві вже є достатньо зношеним, і його заміна на сучасне, таке що більше відповідає нинішнім вимогам підприємства, зокрема ресурсо- та економічно ефективніше, може теж значно покращити стан потенціалу підприємства, та краще пристосувати діяльність підприємства до сьогоденних реалій, наприклад, запустити у виробництво нові види продукції.

Для вдосконалення майнового потенціалу підприємства, ми пропонуємо інвестувати чистий прибуток у розробку, запуск виробництва та реалізації мінеральної води власного виробництва ПрАТ «Карлсберг Україна». Підприємство має власні джерела, воду з яких воно використовує у процесі своєї діяльності: у пивоварінні, приготуванні сидру та безалкогольних напоїв. Проте, незважаючи на це, за всі роки діяльності компанії «Карлсберг» в Україні, на українському ринку до сих пір не присутня у продажу мінеральна або столова питна вода її виробництва.

Ми пропонуємо два підходи до реалізації такого проекту. Перший підхід, це виробництво мінеральної води у невеликих скляних пляшках або алюмінієвих банках. Виробництво мінеральної води у маленьких пластикових пляшках не розглядається, адже воно суперечить екологічній політиці підприємства з мінімізації використання пластику. Такий варіант

дозволить охопити найбільше споживачів. Підприємство вже має необхідне обладнання та ресурси. Для запуску виробництва йому залишається провести переоснащення виробничих ліній, здійснити обрахування калькуляції витрат, розробити стратегію просування та замовити необхідну тару.

Другий підхід полягає у виробництві бутильованої питної води у великій ПЕТ-тарі. Вода у такій тарі частіше споживається у домогосподарствах та офісах, зокрема для приготування їжі. Попит на такий вид продукції є доволі високим, зважаючи на те, що все більша кількість населення, особливо у обласних центрах та великих містах, переходить на споживання бутильованої води через низьку якість водопровідної води, яка подається через централізоване водопостачання. Причиною цього є високий знос комунікацій та систем водоочищення та додавання у водопровідну воду усіляких хімікатів задля її очищення.

Використання бутилів, вироблених з ПЕТ (поліетилентерефталату) для питної води є також вигідним рішенням з погляду екологічності, яка є важливим аспектом у процесах діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна». Цей матеріал, по-перше, є доволі міцним та через повільну зношуваність витримує більше 30 циклів використання, по-друге, ПЕТ є легко перероблюваним у вторинну сировину, з якої у тому числі можна робити і нові ПЕТ-пляшки. Для реалізації цього варіанту підприємству потрібно буде придбати необхідне обладнання, а саме термопластавтомат для виготовлення ПЕТ-бутилів об'ємом 19 літрів, провести обрахунок калькуляції витрат, та підготувати продукцію до виходу на ринок.

В обох варіантах проекту, для реалізації мінеральної (питної) води виробництва ПрАТ «Карлсберг Україна» ми пропонуємо створити новий бренд «IceBerg». Ця назва буде викликати асоціації із прохолодою та чистотою, а також, вона є співзвучною із назвою бренду «Carlsberg», який буде її виробляти. Потенційно, під такою назвою можна буде просувати продукт і за кордоном України, в будь-якій країні, на ринку якої присутній бренд «Carlsberg».

Проведемо обрахунок калькуляції витрат на 1000 літрів мінеральної води у при реалізації виробництва мінеральної води у скляних пляшках та алюмінієвих банках. Результати аналізу наведені у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

**Калькуляція витрат на виробництво 1000 літрів
мінеральної води “IceBerg”, грн.**

Вид	Вода в скляних пляшках	Вода в алюмінієвих банках
Сировина	4000	4000
Витрати на тару	800	3500
Паливо та електроенергія	250	250
Заробітна плата	2500	2500
Нарахування на заробітну плату	550	550
Збутові витрати	1550	1750
Інші витрати	350	350
Повна собівартість	10000	12550

Джерело: розраховано автором

З таблиці 3.1 видно, що собівартість 1000 літрів мінеральної води “IceBerg” у скляних пляшках становить 10000 грн. Для їх виробництва необхідно витратити 4000 грн. на придбання та підготовку сировини, 800 грн. на придбання тари, 250 грн. на паливо та електроенергію. 2500 грн. будуть використані для виплати заробітної плати та 550 грн. для сплати нарахувань на неї. Збутові витрати будуть складати 550 грн, інші витрати 350 грн.

При виробництві такого самого обсягу мінеральної води “IceBerg” у алюмінієвих банках, збільшаться витрати на придбання тари до 3500 грн. та витрати на збут до 1750 грн. Всі інші витрати залишаться такими самими. Як при виробництві у скляних пляшках. Повна собівартість виробництва 1000 літрів у такому випадку збільшиться до 12550 грн.

Планується, що річний обсяг виробництва мінеральної води «IceBerg» складе 150000 літрів. Економічний ефект від їх виробництва та реалізації у різних видах тари наведених у таблиці 3.2

Таблиця 3.2

**Економічний ефект від виробництва та реалізації мінеральної води
«IceBerg» у різних видах тари**

Показник	Вода в скляних пляшках	Вода в алюмінієвих банках
Запланований обсяг виробництва за рік, літрів	150000	150000
Ціна за 1 літр	12,5	15
Дохід, тис. грн.	1875	2250
Витрати, тис. грн.	1500	1882.5
Прибуток до оподаткування, тис. грн.	375	367.5
Податок на прибуток, тис. грн.	75	73.5
Чистий прибуток, тис. грн.	300	294
Рентабельність за чистим прибутком, %	20	16

Джерело: розраховано автором

З таблиці 3.2 ми бачимо, що дохід, витрати та прибуток від виробництва та реалізації мінеральної води «IceBerg» різняться в залежності від виду тари.

При виробництві та реалізації мінеральної води «IceBerg» у алюмінієвих банках підприємство отримає 2250 тис грн більший дохід, який буде. Але, через більший обсяг витрат, прибуток до оподаткування у такому випадку буде меншим, ніж при виробництві води у скляних пляшках і буде складати 367.5 тис. грн., а чистий прибуток 294 тис. грн. Рентабельність проекту буде складати 16%.

Якщо підприємство буде виробляти мінеральну воду у скляних пляшках, то отримає дохід у розмірі 1875 тис. грн. Витрати при цьому будуть складати 1500 тис. грн. У такому випадку, воно отримає більший за альтернативний проект прибуток до оподаткування, а саме 375 тис. грн., відповідно, й чистий прибуток у цьому проекті буде вищим, і складе 300 тис. грн. Рентабельність даного проекту складе 20%.

Підприємству буде вигідніше виробляти мінеральну воду у скляних пляшках, адже, незважаючи на менший дохід від реалізації, у подальшому воно отримає більший прибуток через вищу рентабельність.

Для реалізації проекту з виробництва мінеральної води «IceBerg» підприємству ПрАТ «Карлсберг Україна» буде потрібно провести переоснащення обладнання. Підприємство має достатньо чистого прибутку, щоб здійснити придбання без залучення позикових коштів. Варіанти інвестицій у дані проект показані у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Варіанти інвестицій у переоснащення виробництва

Показники	Вода в скляних пляшках	Вода в алюмінієвих банках
1. Обсяги інвестування, грн.	250 000	270 000
2. Період експлуатації проекту, років	1	1
3. Прийнята дисконтна ставка, %	10	10
4. Прибуток за термін експлуатації, грн.:	300000	294000
5. Сумарний прибуток за термін функціонування інвестиційного проекту, грн.	300000	294000
6. Річна сума амортизації, грн:	25000	27000

Джерело: розраховано автором

Як бачимо з таблиці 3.3, переоснащення обладнання для випуску мінеральної води у скляних пляшках буде коштувати 350 тис. грн., а для випуску в алюмінієвих банках 370 тис. грн.

Переоснащення обладнання для обох варіантів проекту може бути проведене протягом 1 року.

Прийнята дисконтна ставка для обох проектів дорівнює 10%,

Амортизація по обох проектах нараховується прямолінійним методом. Термін корисного використання обладнання – 10 років, відповідно, вона дорівнює 10% від їх вартості.

Прибуток складає 300000 грн. при від переоснащення для виробництва та реалізації мінеральної води “IceBerg” в скляних пляшках, та 294000 грн. при переоснащенні для виробництва та реалізації води в алюмінієвих банках.

Виходячи з цього, обрахуємо показники ефективності оновлення обладнання для впровадження мінеральної води у виробництво. Результат наведений у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Оцінка ефективності проектів оновлення обладнання

Показники	Вода в скляних пляшках	Вода в алюмінієвих банках
Грошовий потік 0 рік, грн.	-250 000	-270 000
Грошовий потік 1 рік, грн.	325000,00	321000,00
Теперішня вартість грошового потоку 1 рік, грн.	295454,55	291818,18
Сума ТВГП	295454,55	291818,18
Чистий приведений дохід (NPV)	45454,55	21818,18
Внутрішня ставка доходності (IRR)	1,48	1,27
Індекс доходності	1,18	1,08
Період окупності	0,85	0,93

Джерело: розраховано автором на базі даних таблиці 3.3

З таблиці 3.4 видно, що чистий приведений дохід є позитивним для обох проектів, але для проекту оновлення обладнання для випуску мінеральної води в скляних пляшках він є вдвічі більшим, ніж для альтернативного проекту, та складає 45454,55 грн. Це означає, що віддача від реалізації цього проекту, за виключенням інвестицій на оновлення обладнання, буде вдвічі більшою, ніж у іншого проекту.

Індекс доходності першого проекту складає 1,18, а другого 1,08. Це свідчить про те, що віддача від впровадження обох проектів є більшою за інвестиційні вкладення, але підприємство з кожної вкладеної гривні у перший проект буде отримувати на 10 копійок більше.

Період окупності інвестицій обох проектів оновлення знаходиться в межах життєвого циклу проекту. Для проекту оновлення для виробництва води в скляних пляшках він складає 0,85 роки, тобто приблизно 10 місяців та 6 днів. Для проекту щодо виробництва води в алюмінієвих банках цей період він складає 0,93 роки, тобто трохи більше за 11 місяців. Відповідно, перший проект буде вигідніший, адже він швидше окупить інвестиції та почне приносити прибуток.

Отже, можна казати, що порівняння результатів обрахунку всіх отриманих показників із нормативними значеннями дозволяють стверджувати, що реалізація обох проектів оновлення обладнання є

доцільною. Проте, порівнюючи їх між собою, ми бачимо, що проект виробництва та реалізації мінеральної води в скляних пляшках є кращим за всіма параметрами, відповідно його реалізація є більш вигідною для підприємства.

3.3. Оцінка впливу запропонованого заходу на підвищення ефективності використання майнового потенціалу підприємства

Враховуючи, що вищезазначені підходи є прибутковими для підприємства, було прийнято рішення реалізувати їх.

Після оновлення обладнання для випуску мінеральної води в скляних пляшках на ПрАТ «Карлсберг Україна», підприємство почало випускати нові види продукції. Дані про обсяги виробленої продукції наведено у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Обсяги виробленої продукції після впровадження нових видів продукції

Показники	Базовий період	Структура, %	Розрахунковий період	Структура, %	Відхилення	
					Абсолютне	Відносне, %
Чистий дохід від реалізації пива	5448901	91,30%	5448901	91,25%	0	0,00%
Чистий дохід від реалізації безалкогольних напоїв	312949	5,24%	316066	5,29%	3 117	1,00%
З них, нові види продукції	0	0,00%	3117	0,05%	3 117	-
Чистий дохід від реалізації сидру	206492	3,46%	206492	3,46%	0	0,00%
Усього чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	5968342	100%	5971458	100%	3 117	0,05%

Джерело: розраховано автором

З таблиці 3.5 видно, що у розрахунковому році, після оновлення обладнання підприємство введе у виробництво новий вид продукції, а саме мінеральну воду “IceBerg” у скляних пляшках, яка буде реалізовуватись за ціною 14 грн. 50 копійок за 1 літру води. В сумі, підприємство отримає від цього дохід у сумі 3117 тис. грн.

Для підприємства дохід від виробництва нового виду продукції буде складати лише 0,05% від всього річного обсягу доходу від виробленої продукції, та 0,99% від обсягу виробництва та реалізації безалкогольних напоїв, але воно дозволить зрозуміти, чи будуть користуватися мінеральна вода попитом у споживачів, та чи доцільно продовжувати її виробництво у тому самому обсязі, або потрібно внести зміни.

Дослідимо вартість складових майнового потенціалу після впровадження. Дані для аналізу знаходяться у таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Вартість та структура майнового потенціалу ПрАТ «Карлсберг Україна» після впровадження нового обладнання

Показник	Базовий рік		Розрахунковий рік		Відхилення	
	тис. грн	структура, %	тис. грн.	структура, %	Абсолютне	Відносне , %
Потенціал основних засобів	286954,65	43,02	287152,75	43,04	198,10	0,07
Потенціал оборотних активів	372714,3	55,89	372714,3	55,87	0,00	0,00
Потенціал нематеріальних активів та земельних ділянок	7258,65	1,09	7258,65	1,09	0,00	0,00
Розмір майнового потенціалу	666927,60	100	667125,70	100	198,10	0,03

Джерело: розраховано автором

З таблиці 3.6 видно, що після оновлення обладнання для випуску мінеральної води у скляній пляшці, розмір майнового потенціалу ПрАТ «Карлсберг Україна» у розрахунковому році збільшився на 0,03%, або у грошовому вираженні на 198,1 тис. грн.

Потенціал основних засобів у розрахунковому році, після оновлення та впровадження нового обладнання, збільшився на 0,07%, Його частка у

структурі майнового потенціалу підприємства збільшилась з 43,02% до 43,04%.

Потенціал оборотних активів у розрахунковому році не змінився, але через збільшення потенціалу основних засобів, його частка у структурі зменшилася з 55,89% до 55,87%.

Потенціал нематеріальних активів та земельних ділянок теж ніяк не зміниться після впровадження нового обладнання.

Висновки до розділу 3

Отже, основна проблема у дослідженні та удосконаленні формування та використання майнового потенціалу промислових підприємств полягає в тому, що всі його елементи функціонують одночасно і в сукупності. Є доцільним розглядати проблему удосконалення ефективності використання майнового потенціалу як у цілому, так і диференційовано по кожному складовому елементу, причому на базі системного підходу. Необхідно визначити, де і з якими витратами можна одержати найвищий результат, які резерви можуть бути реалізовані в першу чергу. Переважніше почати з реалізації тих резервів, що вимагають незначних затрат, але дають швидкий і відчутний ефект.

Проблема пошуку підвищення ефективності майнового потенціалу носить комплексний характер. Кінцеві результати його віддачі залежать не тільки від експлуатації виробничих потужностей але і багато в чому визначаються вибором раціональної стратегії капітальних вкладень, ціновою політикою, конкурентоздатністю продукції.

Підвищення ефективності використання майнового потенціалу на ПрАТ «Карлсберг Україна» доцільно проводити за допомогою збільшення потенціалу основних засобів. У даному випадку, після оновлення обладнання для випуску мінеральної води у склянній пляшці майновий потенціал підприємства збільшився на 198.10 тис грн. у грошовому виразі та 0,03% у відносному виразі.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження механізму майнового потенціалу підприємства, його сутності, характеристики та теоретико-методологічних засад, можна зробити такі висновки: майновий потенціал промислового підприємства – це складна, організована, динамічна система, що формується з множини елементів, які перебувають у взаємозв'язку та взаємодії між собою і виконують різні функції в процесі виготовлення продукції необхідної кількості та якості і в терміни, визначені ринком.

Його складовими є потенціал оборотних активів, потенціал основних засобів й потенціали земель та нематеріальних активів.

Здійснення оцінки майнового потенціалу підприємства є вкрай важливим компонентом для прийняття вірних управлінських рішень щодо вдосконалення роботи підприємства і покращення його результатів діяльності. Під ефективністю використання майнового потенціалу розуміють таку характеристику, яка відображає використання всіх його складових як окремо, так в комплексі, і розкриває міру повноти та якості досягнення поставлених цілей за допомогою системи показників. Проведення комплексного аналізу майнового потенціалу на основі викладених методичних підходів сприятиме обґрунтуванню найбільш ефективних напрямів оцінки та удосконалення майнового потенціалу та його складових.

Потенціал підприємства, як економічну систему, можна розглядати з різних точок зору, ґрунтуючись на: ресурсній концепції (як сукупність ресурсів та зв'язків між ними); функціональній (як сукупність функцій, які забезпечують реалізацію здібностей і можливостей); ресурсно-цільовій (як сукупність ресурсів та здібностей щодо досягнення певних результатів, цілей) та інших концепціях. Проте основний зміст поняття «потенціал підприємства» полягає в інтегральному відображенні (оцінці) поточних і майбутніх можливостей економічної системи трансформувати вхідні ресурси за допомогою притаманних їй персоналу підприємницьких здібностей в

економічні блага, максимально забезпечуючи, в такий спосіб, досягнення поставлених цілей.

Основна проблема дослідження та удосконалення майнового потенціалу будь-якого підприємства полягає у тому, що всі його елементи пов'язані, та функціонують разом, в один і той же проміжок часу. Проблему удосконалення механізму формування та використання майнового потенціалу доцільно розглядати як за кожним складовим елементом окремо, так і разом, як цілісну систему, причому, у обох варіантах аналіз повинен проводитись на базі системного підходу. Необхідно визначити, де, як, і з якими витратами можна одержати найвищий результат, які резерви доцільно реалізувати у першу чергу, а які в останню. Краще почати з реалізації тих резервів, які вимагають незначних затрат, але дають швидкий і відчутний ефект.

Механізм управління майновим потенціалом підприємства – це сукупність визначених підходів, принципів, методів щодо формування й використання майнового потенціалу, а також основних та пріоритетних напрямів його розвитку. Механізм управління майновим потенціалом підприємства є елементом загальної системи управління підприємством, адже від нього залежить як загальний результат діяльності підприємства, так і можливості його розвитку.

Проблема пошуку методів удосконалення формування та використання майнового потенціалу підприємства, які б задовольняли вимогам підприємства, носить комплексний характер. Кінцеві результати його віддачі залежать не тільки від експлуатації виробничих потужностей але і багато в чому визначаються вибором раціональної стратегії капітальних вкладень, конкурентоздатністю продукції, ціновою політикою, тощо.

Майновий потенціал суб'єкта господарювання – це сукупність матеріальних ресурсів підприємства, якими володіє і розпоряджається підприємство, і які можуть бути застосовані для досягнення його цілей при певному рівні прибутковості і стійкості ринкового стану. Майновий

потенціал характеризується величиною, складом і станом активів, у першу чергу, довгострокових.

У сучасній економічній літературі існує багато методів оцінки майнового потенціалу господарюючих суб'єктів. Виникає об'єктивна необхідність формування математично обґрунтованої системи фінансово-економічних показників, що характеризують особливості функціонування підприємств з врахуванням галузевої особливості. Ця система повинна включати мінімальну кількість коефіцієнтів, що дає можливість виключити з дослідження ті коефіцієнти, які дублюють один одного або несуть схожу інформацію. Це дозволить побудувати точнішу, зручнішу і практичну в застосуванні модель оцінки майнового потенціалу.

Дослідження проводилося на базі підприємства ПрАТ «Карлсберг Україна», яке є частиною «Carlsberg Group», та являє собою одного із лідерів пивоварної галузі України. До складу компанії входять 3 заводи, а саме Київський пивоварний завод, Запорізький пивоварний завод, та «Львівська пивоварня».

Обсяги виробництва та реалізації всіх видів продукції на ПрАТ «Карлсберг Україна» зростають з кожним роком як в абсолютному, так і у відносному вираженні., що в результаті має значний вплив на більшість фінансових показників діяльності.

Чисельність працівників на підприємстві протягом досліджуваного періоду збільшилась на 65 осіб (4,46%). Це призвело до збільшення фонду оплати праці на 1-го працівника. Причиною таких змін є поступове розширення виробництва на підприємстві, і відповідно залучення нового персоналу для виробництва нових видів продукції.

Собівартість продукції зросла на 21,18% у 2020 році, а потім ще на 7,14% у 2021 році. Такі зміни повністю відповідають змінам у динаміці обсягів виробництва. Також, частково на це вплинули зростання цін на сировину, матеріали, паливо та електроенергію.

Сукупну вартість майнового потенціалу підприємства було оцінено за допомогою методики вартісної оцінки.

Розмір майнового потенціалу ПрАТ «Карлсберг Україна» у за період дослідження збільшився спочатку на 5316 тис. грн. у 2020 році та на 16761 тис. грн. у 2021 році і став складати 666928 тис. грн. Основною причиною для цього стало збільшення потенціалу основних засобів, через збільшення їх обсягу, і відповідно, збільшення продуктивності праці на підприємстві.

Найбільшу частку у структурі майнового потенціалу у 2021 році має потенціал оборотних активів, що складає 55,89%. На другому місці за розміром частки є потенціал основних засобів, із 43,02%. Найменший розмір частки у майновому потенціалі ПрАТ «Карлсберг Україна» займає потенціал нематеріальних активів та земельних ділянок що складає всього лише 1,09%.

Удосконалення ефективності використання майнового потенціалу ПрАТ «Карлсберг Україна» доцільно провести за допомогою розширення асортименту продукції, а саме через впровадження у виробництво мінеральної води власного виробництва підприємства. Було розглянуто 2 підходи: перший, це оновлення обладнання для запуску у виробництво мінеральної води у скляних пляшках або у алюмінієвих банках. Після проведення аналізу було вирішено що проект є прибутковими та вигідними для підприємства, тому варто його впроваджувати.

Після оновлення обладнання для запуску у виробництво мінеральної води у скляних пляшках обсяг потенціалу основних засобів збільшився на 198,10 тис. грн. або у відносному виразі на 0,07%, а обсяг майнового потенціалу підприємства відповідно на 0,03%.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андросук Д. В. [1, с. 375] Теоретичні питання визначення та оцінки виробничого потенціалу підприємства/ Українські наукові записки, 2005, №1-2, –380 с.
2. Афанасьев Н. В. Управление развитием предприятия: моногр. Н. В. Афанасьев, В. Д.Рогожин, В. И. Рудыка. Харьков: ИНЖЭК, 2003. – 179 с.
3. Бабина О.Є. Потенціал як системна економічна категорія/ О.Є. Бабина Вісник економіки транспорту і промисловості. - 2011. - № 36 – 23 с.
4. Балацкий О.Ф. Экономический потенциал административных и производственных систем: моногр. – Сумы: Университетская книга, 2006. – 972 с.
5. Бачевський Б. Є. Потенціал і розвиток підприємства: навч. посібн. / Б. Є. Бачевський, І. В.Заблудська, О. О.Решетняк – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 400 с.
6. Білошкурський М. В. Шляхи підвищення ефективності управління майновим потенціалом підприємства / М. В. Білошкурський // Актуальні проблеми формування та управління потенціалом підприємств в умовах інноваційно-інвестиційного розвитку: тези доповідей Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції (22–25 жовтня 2013 року).– Харків : Українська інженерно-педагогічна академія, 2013. – С. 180–183.
7. Білошкурський М.В. Аналіз майнового стану підприємства та шляхи його покращення / М.В. Білошкурський, Б.О. Молодід // Економічна стратегія розвитку України в умовах сучасних геополітичних викликів : [збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, 23 жовтня 2015 року] / за ред. Н. П. Резнік. – Київ : КиМУ, 2015. – С. 28-31.
8. Бибик С. П. Словник іншомовних слів: тлумачення, словотворення та слововживання / С. П. Бибик, Г. М. Сюта ; за ред. С. Я. Єрмоленко ; – Харків :Фоліо, 2006. – 623 с.
9. Білошкурський М. В. Шляхи підвищення ефективності управління майновим потенціалом підприємства / М. В. Білошкурський. – Умань: Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини – Текст.

дані. – розвиток європейського простору очима молоді: економічні, соціальні та правові аспекти - 22 квітня 2016

10. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посібник / Бойчик І.М. – вид. 2-ге, доповн. і переробл. – К.: Атака, 2006. – 528 с

11. Бондар Н. Економіка підприємства: Навчальний посібник/ Наталія Бондар, Валерій Воротін, Олег Гаєвський,; За ред. А. В. Калини; Міжрегіональна академія управління персоналом . - К.: МАУП, 2006. - 350с.

12. Борисов А. Б. Большой энциклопедический словарь / А. Б. Борисов. – М. : Книжный мир, 2001. – 868 с.

13. Бугай В.З. Теоретичні основи формування потенціалу підприємства/ В. З. Бугай, А. В. Горбунова, Ю. В. Ключева Вісник Запорізького національного університету. - 2011. - №1(9) - 32 с.

14. Бурда А.І. Методичні підходи до оцінювання впливу складників тріади потенціалу на сталий розвиток підприємства/ А.І. Бурда – Науковий вісник НЛТУ України. - 2009. Вип. 19.12 - 146 с.

15. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський словник / За ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ПП «Рута», 2001. – 224 с.

16. Васильєва Т.А. Концептуальні основи формування системи управління потенціалом інноваційного розвитку підприємства на засадах маркетингу/ Т. А.Васильєва, С. В.Леонов, Я. М. Кривич Маркетинг і менеджмент інновацій. - 2011. - № 4.Т. I - 160 с.

17. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2002. – 1440 с.

18. Величко, В.В. Економіка підприємства: навч. посіб. / В.В. Величко. – Х.: ХНАМГ, 2010. – 169 с.

19. Виноградський М.Д., Беляєва С.В., Виноградська А.М., Шканова О.М. Управління персоналом: Навчальний посібник - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 504 с.

20. Волков А. И. Управление имущественным потенциалом машиностроительных предприятий на основе стоимостного подхода: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.05 / А. И. Волков; Институт управления, бизнеса и технологий. – М., 2011. – 24 с.

21. Гончаров С. Н. Бачевский Б. Е., Свиридова Н.Д., Чернобай А. В. Обновление основных средств предприятия в условиях рыночной экономики: Моногр./ Под ред.: проф. Гончаров В. Н., проф. Дорофиев В. В. - Донецк: ДонГАУ, 2001. - 180 с

22. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> - (дата звернення: 31.01.2023 р.).

23. Денисюк О. Г. Амортизація як джерело відтворення майнового потенціалу підприємства / О. Г. Денисюк // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2007. – № 3 (41). – С. 155 – 165.

24. Денисюк О. Г. Майновий потенціал підприємства: сутність, відтворення, управління : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.04 / О. Г. Денисюк ; Укр. н.-д. ін-т продуктивності АПК. – К., 2010. – 21 с.

25. Денисюк О. Г. Система управління майновим потенціалом підприємства / О. Г. Денисюк // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2008. – № 1 (43). – С. 162 – 171.

26. Денисюк О. Г. Структура майнового потенціалу господарюючих систем / О. Г. Денисюк // Стратегічні питання світової науки – 2009 : матеріали 5-ї Міжнародної науковопрактичної конференції – Перемишль : Наука і освіта, 2009. – С. 17–20.

27. Дзюбик С. Основи економічної теорії: Навчальний посібник/ С. Дзюбик, О. Ривак,. - К.: Знання , 2006. - 481 с.

28. Добикіна О.К. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навчальний посібник. / Добикіна О.К., Рижиков В.С., Касьянюк С.В., Кокотько М.Є, Костенко Т.Д., Герасимов А.А. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 208 с.

29. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 1 “професії працівників, які є загальними для всіх видів економічної діяльності”. Розділ 1 “Професії керівників, професіоналів, фахівців та технічних службовців”. - Краматорськ: Центр продуктивності, 2015, 354 с.

30. Должанський І.З. Управління потенціалом підприємства / І.З. Должанський, Т.О. Загорна, О.О. Удалих, І.М. Герасименко, В.М Ращупкіна; навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 362 с.
31. Економіка: від А до Я: Понятійно-термінол. слов. // О.В. Куроченко, М.А. Копнов, В.П. Сладкевич та ін. – К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008. – 368 с.
32. Економіка підприємства: Навчальний посібник/ П. В. Круш, В. І. Подвігіна, Б. М. Сердюк та ін.. - К.: Ельга-Н: КНТ, 2007. - 777 с.
33. Економіка підприємства: Підручник у 2 т./За ред. С. Ф. Покропивного. — К.: Хвиля-Прес, 2015. – 468 с
34. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 3 // Редкол.: ...С.В. Мочерний (відп. ред) та ін. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2012. – 952 с.
35. Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера // За ред. Р. Дяківа. – К.: Міжнародна економічна фундація, ТЗОВ “Книгодрук”, 2015. – 704 с.
36. Євдокимов Ф.І. Механізм оцінки техніко - технологічного потенціалу підприємства/ Ф.І. Євдокимов, В.П. Лисяков Наукові праці Дон НТУ. - 2005. - Випуск 97 - 25 с.
37. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» № 2658-III від 12.07.2001 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : [http:// zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2658-14](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2658-14) - (дата звернення: 31.01.2021 р.).
38. Іванілов, О.С. Економіка підприємства. підручник. / О. С. Іванілов. – 2-ге вид. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 728 с.
39. Ілляшенко С.М. Інформаційний потенціал підприємства // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – 2004. – №9(68). – С. 11-18.
40. Калінеску Т. В. Стратегічний потенціал підприємства: формування та розвиток : монографія / Т. В. Калінеску, Ю. А. Романовська, О. Д. Кирилов. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2007. – 272 с.
41. Кобелев В.М. Підходи до оцінки економічного потенціалу підприємства/ В.М. Кобелев, Ю.А. Галич/ Вісник НТУ «ХП». - 2011. - №8 - 16 с.
42. Коваль Л.В. Економічний потенціал підприємства: сутність та структура // Вісник національного університету „Львівська політехніка”.

„Логістика”. – № 690. – Львів: Вид-во Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – С. 59-65.

43. Ковальчук І.В. Економіка підприємства : навч. посібник.- Київ : Знання, 2008. - 674 с.

44. Колесніков А. П. Засади механізму забезпечення стійкого розвитку підприємств / А. П. Колесніков // Інноваційна економіка. – 2013. – № 3 (41). – С. 97–100.

45. Козик В. В., Панкова Л. А., Карп як Я. С., Григор'єв О. Ю., Босак А. О. Зовнішньоекономічні операції та контракти: Навч. посіб. - 2-ге вид., перероб. і доп. - К.: Центр навчальної літератури, 2004. - 608 с.

46. Костирко Л. А. Діагностика потенціалу фінансово-економічної стійкості підприємства : монографія / Л. А. Костирко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Харків : Фактор, 2008 – 336 с.

47. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посібник / Н. С. Краснокутська. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с.

48. Краснокутська Н.С. Потенціал торговельного підприємства: теорія та методологія дослідження: моногр. / Н.С. Краснокутська. – Харків: Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі, 2010. – 247 с.

49. Крассовский В.П. Экономический потенциал: резервы и отдача.- М.: Экономика, – 2006 – 320 с.

50. Кудряшов Л.С., Гуринович Г.В., Рензьева Т.В. Стандартизация, метрология, сертификация в пищевой промышленности: Учебник. - М.: ДеЛи принт, 2012. - 303 с.

51. Кузьмін О. Є. Діагностика потенціалу підприємства / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник // Маркетинг і менеджмент інновацій : науковий журнал. – 2011. – № 1 (2011). – С. 155 – 166.

52. Кузнєцов В. Великий словник бухгалтера / [уклад. В. Кузнєцов, О. Михайленко]. – 2-ге вид., перероб. і доп.. – Х. : Фактор, 2005. – 532 с.

53. Кузьмін О. Є., Мельник О.Г. Основи менеджменту: Підручник. - К.: “Академвидав”, 2013. - 416 с.

54. Лапин Е.В. Экономический потенциал предприятия: Монография. – Сумы: ИТД «Университетская книга», 2004. – 359 с.

55. Лапин Е.В. Экономический потенциал предприятий промышленности: формирование, оценка, управление [Текст]: дис. ... д-ра экон. наук : 08.07.01 / Лапин Евгений Васильевич. – Сумы, 2006. – 432 с.

56. Маринич І.А. Наукові підходи до формування потенціалу підприємства/ І.А. Маринич, Н.Р. Кадилович/ Науковий вісник НЛТУ України. - 2010. Вип. 20.15. – 222 с.

57. Мізюк Б.М. Потенціал підприємства: рушійні сили його формування та перетворення / Б.М. Мізюк // Економіка і управління. – 2001. – № 3. – С. 31–39.

58. Мізюк Б.М. Системні основи теорії та інструментарій менеджменту підприємства: моногр. / Б.М. Мізюк. – Львів: Коопосвіта, 2000. – 418 с.

59. Миргородська А.П. Розкриття сутності поняття „підприємницький потенціал” та його роль в потенціалі підприємства // Економіка і управління. – 2011. – № 5. – С.144-149.

60. Мочерний С. В. Основи підприємницької діяльності : [навчальний посібник] / С. В. Мочерний, О. А. Устенко, С. І. Чеботар. – К. : Видавничий центр «Академія», 2005. – 280 с.

61. Нагнибіда В. І. Речові права на чуже майно: досвід правового регулювання зарубіжних країн : монографія. – К. : НДІ приват. права і підприємництва АПрН України, 2009. – 181 с.

62. Оцінка майна в Україні. Т. 1. Нерухоме майно : монографія / Л. І. Вороніна, В. Є. Воронін, В. Г. Лісник, В. М. Поліщук. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2005. – 217 с.

63. Офіційний сайт ПрАТ «Карлсберг Україна». [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://carlsbergukraine.com/> - (дата звернення: 31.01.2021 р.)

64. Партин Г. О. Економічна сутність майнового потенціалу підприємства / Г. О. Партин, С. Я. Фаріон // Бізнес Інформ. – 2013. – № 6. – С. 296–301.

65. Петрович И. Производственный потенциал предприятия и его измерение / И. Петрович // Организация и планирование хозяйства, 1991. – Вып. 102. – С. 34-43.

66. Плікус І. Й. Потенціал підприємства, його оцінка й трансформація: економічна та бухгалтерська інтерпретація / І. Й. Плікус // Фінанси України. – 2012. – № 4. – С. 91–105.

67. Прохорова В.В. Потенціал підприємства: формування, управління та розвиток: колективна монографія / В.В. Прохорова. – Х.: НТМТ, 2013–34 с.

68. Рилєєв С. В. Аналіз майнового потенціалу підприємств: регіонально-галузевий аспект / С. В. Рилєєв, А. Л. Романчук // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – 2013. – № 2. – С. 301–307.

69. Россоха В.В. Теоретико-методичні засади формування, розвитку та оцінювання виробничого потенціалу сільськогосподарського підприємства / В.В. Россоха. – К.: ННЦ ІАЕ, 2009. – 94 с.

70. Савченко В.Ф. Потенціал національної економіки України: моногр. / В.Ф. Савченко; Міністерство освіти і науки України, Чернігівський державний інститут економіки і управління. – Чернігів: ЧДІЕіУ, 2009. – 273 с.

71. Савченко М.В. Управління економічним потенціалом промислових підприємств [Текст]: дис. ... к.е.н.: 08.06.01 / Савченко Марина Василівна – Харків, 2004. – 190 с.

72. Сідун В.А., Пономарьова Ю.В. Економіка підприємства: Навчальний посібник: видання 2-ге, перероблене та доп. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 356 с.

73. Сидоренко-Мельник Г.М., Богиня І.В. // Механізм управління майновим потенціалом підприємства / Г. М. Сидоренко-Мельник, І. В. Богиня / Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія : Економічні науки. - 2016. - № 4. - С. 79-86. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpushk_2016_4_12 - (дата звернення: 31.01.2021р.)

74. Скоробогата Л.В. Оцінка та технології обліку економічного потенціалу діяльності підприємств [Текст]: дис. ... к.е.н.: 08.06.04 / Скоробогата Лариса Вікторівна; “Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України”. – Київ, 2005. – 220 с.

75. Справочник бухгалтера и аудитора / Под. ред. д-ра экон. наук, проф. Е. А. Мизиковского, канд.экон.наук, доц. Л. Г. Макаровой. – М. : Юристъ, 2001. – 992 с. , С. 317.

76. Тарасенко Н. Економічний аналіз: Навчальний посібник/ Ніна Тарасенко,. - 4-те вид. стереотип.. - Львів: Новий Світ-2000, 2006. – 341с.

77. Тарасюк Г. М. Аналіз стану та проблеми планування майнового потенціалу підприємств харчової промисловості / Г. М. Тарасюк // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2008. – № 628. – С. 659–665.

78. Фаріон С. Я. Місце майнового потенціалу у структурі сукупного потенціалу підприємства / С. Я. Фаріон / Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – 2013. № 4. – С. 150-154.

79. Федонін О. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посібн. / О.С. Федонін, І.М. Рєпіна, О.І. Олексюк – К. : КНЕУ, 2004. – 316 с.

80. Федонін О. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч.- метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни / О.С. Федонін, І.М. Рєпіна, О.І. Олексюк ; Міністерство освіти і науки України, Київський національний економічний університет. Київ : КНЕУ, 2005. – 261 с.

81. Формування виробничого потенціалу та ринку засобів виробництва: Наукове видання - К.: Урожай, – 1993.- 264 с.

82. Ходаківський Є. Економіка та менеджмент праці: Праксеологічний аспект: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / Житомирський держ. технологічний ун-т. — Житомир : ЖДТУ, 2014. — 378с

83. Хомяков В.І. Управління потенціалом підприємства / В.І.Хомяков, І.В. Бакум. – К: Кондор, – 2009. – 400 с.

84. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15> - (дата звернення: 31.01.2021 р.)

85. Чухрай Н. І. Формування інноваційного потенціалу підприємства: маркетингове та логістичне забезпечення / Н. І. Чухрай. – Л. : Видавництво Національного ун-ту «Львівська політехніка», 2002. — 316 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КАРЛСБЕРГ УКРАЇНА"

Територія ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСТЬ

Організаційно-правова форма господарювання АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО

Вид економічної діяльності ВИРОБНИЦТВО ПИВА

Середня кількість працівників 1457

Одиниця виміру : тис. грн.

Адреса 69076 Запорізька область Хортицький район місто Запоріжжя вулиця Василя Стуса, будинок 6, т.(061) 228-11-99

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

за КОАТУУ

за КОПФГ

за КВЕД

Коди		
2020	12	31
00377511		
2310137300		
230		
11.05		

Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан) на "31" грудня 2020 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи	1000	27714	34796
Нематеріальні активи			
первісна вартість	1001	111473	130424
накопичена амортизація	1002	83759	95628
Незавершені капітальні інвестиції	1005	93320	90078
Основні засоби	1010	1943541	1846217
первісна вартість	1011	4647759	4825077
Знос	1012	2704218	2978860
Інвестиційна нерухомість	1015	--	--
Довгострокові біологічні активи	1020	--	--
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	--	--
інші фінансові інвестиції	1035	8	8
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	2098	207
Відстрочені податкові активи	1045	192793	133061
Гудвіл при консолідації	1055	--	--
Інші необоротні активи	1090	--	--
Усього за розділом I	1095	2259474	2104367
II. Оборотні активи	1100	329591	508582
Запаси			
Виробничі запаси	1101	134969	217817
Незавершене виробництво	1102	32737	45299
Готова продукція	1103	160264	238279
Товари	1104	1621	7187
Поточні біологічні активи	1110	--	--
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	458078	597225
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	30250	29479
з бюджетом	1135	17586	--
у тому числі з податку на прибуток	1136	17586	--
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	3428	545
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1527	1
Поточні фінансові інвестиції	1160	--	--
Гроші та їх еквіваленти	1165	1688599	1262637
Витрати майбутніх періодів	1170	4001	5814
Інші оборотні активи	1190	95	485
Усього за розділом II	1195	2533155	2404768

Продовження додатку А

III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	--	--
Баланс	1300	4792629	4509135

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1022433	1022433
Капітал у дооцінках	1405	--	--
Додатковий капітал	1410	61333	61333
Резервний капітал	1415	153364	153364
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1870835	1679743
Неоплачений капітал	1425	--	--
Вилучений капітал	1430	--	--
Неконтрольована частка	1490	--	--
Усього за розділом I	1495	3107965	2916873
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	--	--
Довгострокові кредити банків	1510	--	--
Інші довгострокові зобов'язання	1515	--	--
Довгострокові забезпечення	1520	--	--
Цільове фінансування	1525	--	--
Усього за розділом II	1595	--	--
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	--	--
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	--	--
товари, роботи, послуги	1615	813672	1140160
розрахунками з бюджетом	1620	179130	167225
у тому числі з податку на прибуток	1621	203	4092
розрахунками зі страхування	1625	--	--
розрахунками з оплати праці	1630	63992	112995
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	725	1035
Поточні забезпечення	1660	585342	132846
Доходи майбутніх періодів	1665	--	--
Інші поточні зобов'язання	1690	41803	38001
Усього за розділом III	1695	1684664	1592262
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	--	--
Баланс	1900	4792629	4509135

Додаток Б

Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
"КАРЛСБЕРГ УКРАЇНА"

Дата (рік, місяць, число)

за ЄДРПОУ

Коди		
2020	12	31
00377511		

Консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік

ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	7627372	6082608
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4300017)	(3548539)
Валовий: прибуток	2090	3327355	2534069
збиток	2095	(--)	(--)
Інші операційні доходи	2120	475630	49513
Адміністративні витрати	2130	(290235)	(218532)
Витрати на збут	2150	(1587680)	(1151837)
Інші операційні витрати	2180	(9317)	(39919)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	1915753	1173294
збиток	2195	(--)	(--)
Дохід від участі в капіталі	2200	--	--
Інші фінансові доходи	2220	128239	143410
Інші доходи	2240	16851	46011
Фінансові витрати	2250	(10647)	(1769)
Втрати від участі в капіталі	2255	(--)	(--)
Інші витрати	2270	(24820)	(2258)
Фінансовий результат до оподаткування: Прибуток	2290	2025376	1358688
Збиток	2295	(--)	(--)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-376089	-259986
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	--	--
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1649287	1098702
збиток	2355	(--)	(--)

ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	3912789	3127817
Витрати на оплату праці	2505	531608	411834
Відрахування на соціальні заходи	2510	91404	77197
Амортизація	2515	421579	378105
Інші операційні витрати	2520	1242247	982297
Разом	2550	6199627	4977250

Додаток В

Підприємство ПрАТ "Карлсберг Україна"
 Територія Україна
 Організаційно-правова форма господарювання Приватне акціонерне товариство
 Вид економічної діяльності Виробництво пива
 Середня кількість працівників 1522
 Адреса, телефон вул. Василя Стуса 6, 69076, Запоріжжя
 Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
 Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака

Дата (рік, місяць, число)
 за ЄДРПОУ
 за КОАТУУ
 за КОПФГ
 за КВЕД

Коди		
2020	12	31
00377511		
2310137300		
230		
11.05		

Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан)
 на 31 грудня 2021 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	34 796	48 391
первісна вартість	1001	130 424	138 724
накопичена амортизація	1002	(95 628)	(90 333)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	90 078	31 905
Основні засоби	1010	1 846 217	1 979 845
первісна вартість	1011	4 825 077	5 329 187
Знос	1012	(2 978 860)	(3 349 342)
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	8	8
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	207	12 284
Відстрочені податкові активи	1045	133 061	156 338
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	2 104 367	2 228 771
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	508 582	602 293
Виробничі запаси	1101	217 817	328 850
Незавершене виробництво	1102	45 299	50 915
Готова продукція	1103	238 279	214 276
Товари	1104	7 187	8 252
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	597 225	626 753
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	29 479	56 011
з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	545	234
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1	-
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 262 637	1 192 709
Витрати майбутніх періодів	1170	5 814	6 635
Інші оборотні активи	1190	485	127
Усього за розділом II	1195	2 404 768	2 484 762
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	4 509 135	4 713 533

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 022 433	1 022 433
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	61 333	61 333
Резервний капітал	1415	153 364	153 364
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 679 743	1 729 845
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Усього за розділом I	1495	2 916 873	2 966 975
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	41 111
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II¹	1595	-	41 111
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	41 111
товари, роботи, послуги	1615	1 140 160	1 158 274
розрахунками з бюджетом	1620	167 225	240 144
у тому числі з податку на прибуток	1621	4 092	51 367
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	112 995	108 491
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	1 035	1 951
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточні забезпечення	1660	132 846	115 105
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	38 001	40 371
Усього за розділом III¹	1695	1 592 262	1 705 447
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття¹			
Баланс	1700	-	-
Баланс	1900	4 509 135	4 713 533

Додаток Г

Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
"КАРЛСБЕРГ УКРАЇНА"

Дата (рік, місяць, число)

за ЄДРПОУ

Коди		
2021	12	31
00377511		

Консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік

ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	8 327 192	7 627 372
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4 606 929)	(4 300 017)
Валовий:			
Прибуток	2090	3 720 263	3 327 355
Збиток	2095	-	-
Інші операційні доходи	2120	57 124	475 630
Адміністративні витрати	2130	(276 325)	(290 235)
Витрати на збут	2150	(1 651 532)	(1 587 680)
Інші операційні витрати	2180	(177 291)	(9 317)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
Прибуток	2190	1 672 239	1 915 753
Збиток	2195	-	-
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	48 337	128 239
Інші доходи	2240	17 990	16 851
Фінансові витрати	2250	(14 341)	(10 647)
Втрати від участі в капіталі	2255	-	-
Інші витрати	2270	(25 927)	(24 820)
Фінансовий результат до оподаткування:			
Прибуток	2290	1 698 298	2 025 376
Збиток	2295	-	-
Витрати з податку на прибуток	2300	(319 033)	(376 089)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
Прибуток	2350	1 379 265	1 649 287
Збиток	2355	-	-

ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	4 024 566	3 912 789
Витрати на оплату праці	2505	604 537	531 608
Відрахування на соціальні заходи	2510	111 417	91 404
Знос та амортизація	2515	505 718	421 579
Інші операційні витрати	2520	1 277 690	1 242 247
Разом	2550	6 523 928	6 199 627